

Zur
Gräfl.vom Hagen'schen
Majorats - Bibliothek

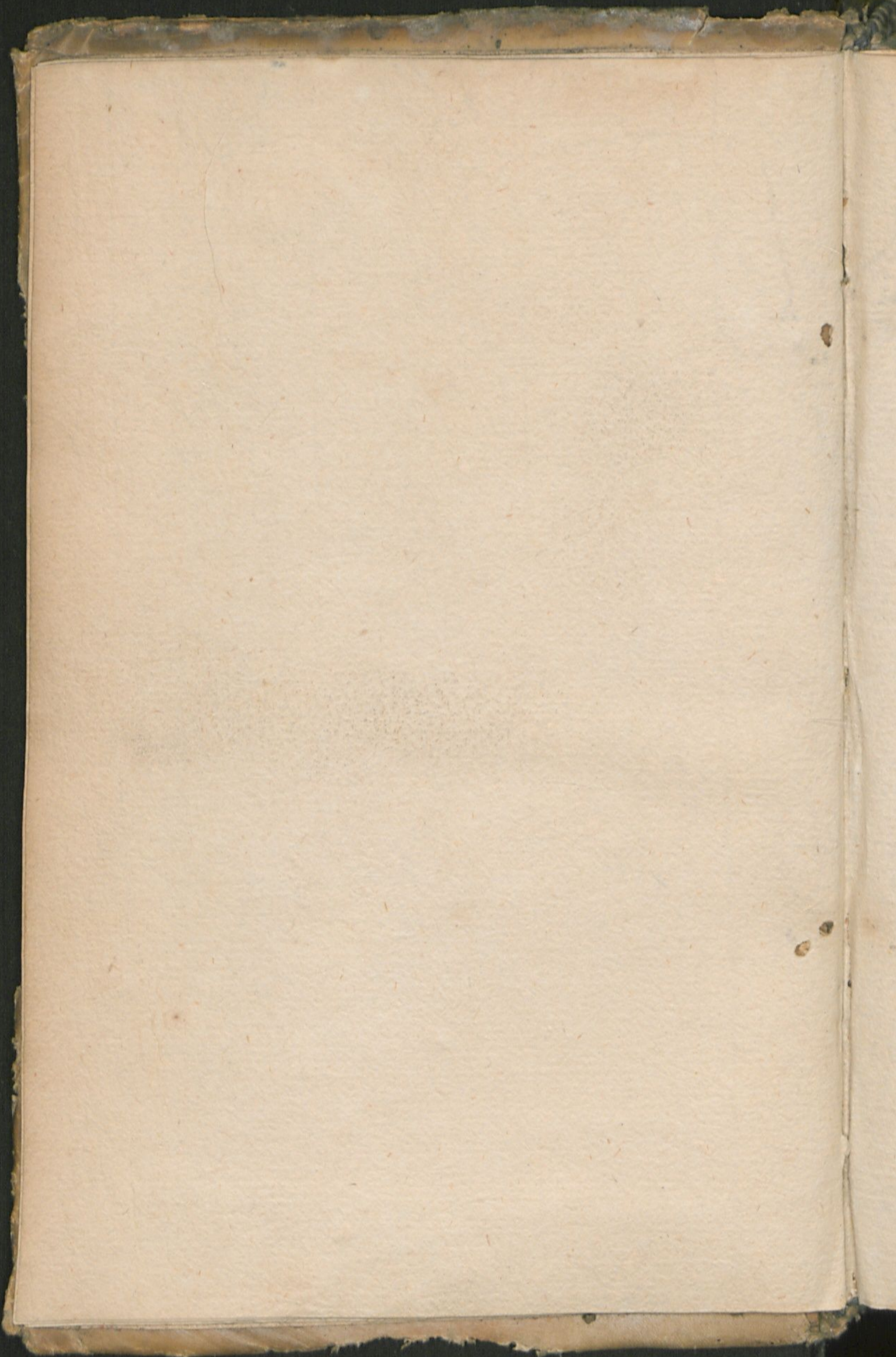
MÖCKERN
gehörig.

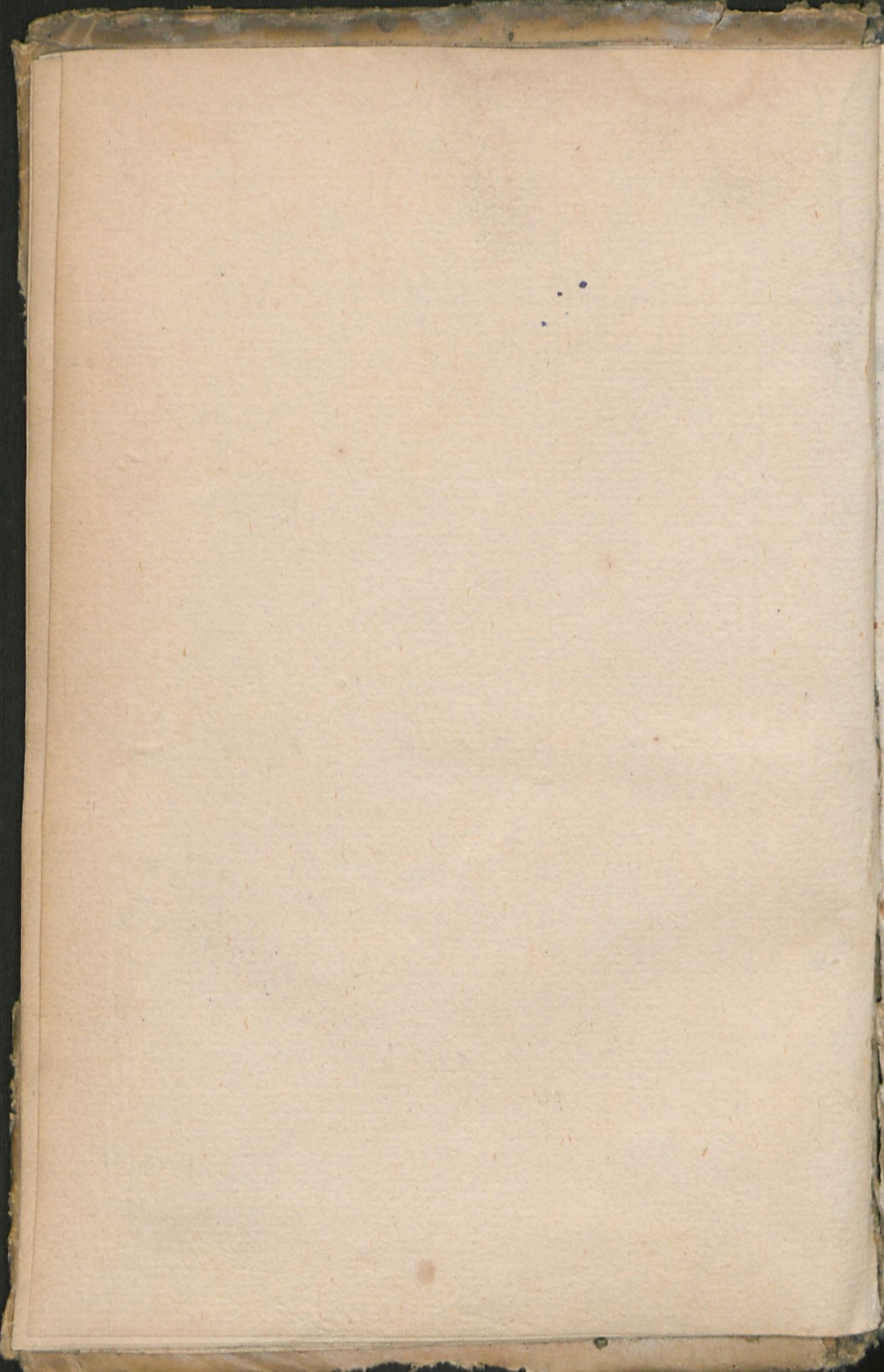
No. 5068

05
9
4

90

INCENDIA,
SEV PYRGOPOLINI
CES TRAGOEDIA RECENS
NATA, NEPHANDA QVORVN-
dam Papistici gregis exponens
facinora.

THOMANA O GEORGO
Straubingensi authore.

VITEBERGÆ APVD GEOR-
GIVM RHAV.

Anno. M. D. XII.

C4

INCEPIT

2

SEU PYRGOPOLINI

CESS TRAGODIA RECHNIS

INATA. NARRANDA OVONYM

habet quibusdam exponit

factum

THOMAS ADAM GEORGI

habet quibusdam exponit

WILHELMUS ADAM GEORGI

WILHELMUS ADAM

anno M D C L X I I

PROLOGVS. k

Quid noua sibi isthæc, Spectatores, fabula
Velit, breuiter fauentibus uobis dabo.

Non præterit uos, multa ubiq; incendia,

In annis his duobus, & duntaxat in

Doctrinæ sectatorum uera finibus

Exorta esse, indeq; magnis calamitatibus

Affectas ciuitates, & prouincias.

Quorum Architectus ignoratus est quidem

Primum, uerum, ut nil celari diu potest,

Emersit pulcher Pyrgopolimices quoq;

Huius satelles rabiei papistica,

(Quis iste sit, ni uos putarem noscere,

Exponerem clarius) una in lucem quoq;

Episcoporum, & Papæ uenit sanctitas,

Qua satagunt orbem denuo conuertere.

Nos igitur tam ignobilia, nephandaq; scelera

Mundo, uobisq;, quantum licuerit, palam

Facere uolumus, ponentes factorum ob oculos

Hoc qualecunq; specimen. Vos cætera, & rei

Atrocitatem, indignitatemq; pariter

Ipsi solertius considerabitis,

Et quicquid defuerit, animo supplebitis.

Adeste, fauete, cupideq; animum aduortite;

A ij

Inter=

INTERLOCVTORES.

Pammachius Papa.

Porphyrius Cardinalis.

Satanas.

Oncogenes Episcopus.

Disidemonades Episcopus.

Polystratus princeps.

Pyrgopolimices princeps.

Strabax eques.

Philalethes princeps.

Probus Cancellarius.

Polipristes.

Pyrobolus.

Phlegondas.

Cacorthotes carnifex.

Ocypus nuncius.

Trechidius nuncius.

Coetus principum.

ACTVS PRIMVS.

2

SATANAS.

Alloquitur Episcopos, & Monachos.

Mittite iam orare, genibusq; meis cernui
Aduolui, Ipse scio, uideoq; in qua miseria
Miseri uersimini, ut uestra iam publice,
Et priuatim pendatur nihili auctoritas,
Honor pereat, & conspuatur sanctitas.
Olim qui ad uestrum monachorum, atq; presulum
Nomen, conspectumq; suas iungebant manus,
Et quodam basiabant quasi poppysmate,
Suaq; religiose tundebant pectora,
Ii iam nunc uos execrantur fortiter,
Suosq; docent, ut execrentur liberos.
Adeo, ut pueri, senesq; ciues, rustici,
Docti, indoctiq; nil detestentur magis,
Ac nomen uestrum, infaustumq; diem illum putent,
Quo se uestrum aliquis fortè illis tulit obuiam.
Hinc duntaxat, quod odorati sunt, uos mihi,
Papatuiq; deditos esse potius,
Quam Christo, sanisue pietatis dogmatis.
Sed ego (ne uiuam) hoc illorum ulciscar odium,
Rependam contemptum, Vos omnes protegam,
(Parcite lachrymis) daboq; huc operam maximam,

A iij

Ne ma

ACTVS PRIMVS.

Ne multi sitis, & redigamini ad incitas,
Mibi dehiscat tartarus, ni fecero
Ut magnas mihi post paulum agatis gratias.
Et iam in momento ipso, punctoq; temporis
Pammachium adibo, extimulaboq; grauiter,
Magis ut uigilet, meliusq; curet commoda,
Tam sua, q̄ uestra. Sed ecce illum ipsum in tempore.

PAMMACHIUS, SATANAS,
PORPHYRIUS.

Discretior miser, animiq; sollicitudines,
Grauesq; curæ, ad mortem me usq; macerant,
Ita neminem esse ferè, qui operam Papatui
Synceram nauet. Gliscunt hæreses, nec est,
Qui Romanæ, opprimendo eas, se filium
Ecclesiæ monstret. Consultant, differunt,
Loculos, queruntur, obsident araneæ,
Sunt alijs occupati, conuiuent, ferunt.
Interea papalis tota perit dignitas,
Nostraq; nauis magnis iactatur fluctibus,
Ut plane naufragium timeam, nisi Satanas
Αὐτὸ μὴχανῆς φᾶσι propere subuenerit.
Sed lupo in fabula. SA. Eadem secam ringitur.
Ad te ibam Pammachi, Salue. PA. Ni abs te salus.
Detur

Detur, salutem cætera prorsus denegant.

Quare nemo omnium est, quem iam mihi mauelim

Præsto esse, ita cor meum, cerebrumq; finditur,

Præ consilij inopia, Sed unde te iam agiss?

SA. Alia mallem curares, sed si scire uis,

Venio ex Britannia. Sed per Acheronticas

Regiones Paramachi, quæ ista est socordia,

Vt non melius tibi, tuisq; consulas?

PA. Quid factum est? SA. Quid factum sit? Nonne
ne perspicis?

Quo tandem magno uersere in periculo?

Quiq; tua omnia plerisq; sint despectui?

Regnum minuitur nostrum, frigent nondum,

Compluresq; à nobis desceiscunt indies,

Monachi uilescunt, contemnitur authoritas

Præsulum, & unctorum, nullusq; est uentrib. honor.

PA. Perspicio sane, sed me consilium fugit

Iam tandem, nec quidq; prorsus uideo auxili,

Postq; primis nihil cæptis promouimus.

SA. Auxilium non deesset, si conquirereres.

An expectas ut hostes auxilium ferant?

Teq; legiones angelorum protegant?

PA. Non expecto hercle isthuc, neq; æquum esse ar-

Vel hostib. uel angelis me credere. (bitror,

Per me satis ualeo opibus, & potentia,

A iij

Magnumq;

ACTVS PRIMVS.

Magnūmq; apud multos Papatus haftenus
 Nomen habet, suspiciturq; reuerenter satis.
 Et haec omnia (credas uelim) impendam libens
 Pro Papatu, tuisq; adeo pro commodis.
 Et usq; huc, quicquid uelis, remisq; potui
 Accuratum est. Multum est effusum sanguinis,
 Carceribus, ignibus, edictis atrocibus,
 Flagris, gladijs, defossionibus, minis,
 Proscriptionibus, exilijs, & alijs
 Immanibus tormentis, poenisq; acriter
 Scuitum est. Isthaec a sinistris. Non minus
 Et a dextris haereticos oppugnaui
 Illecebris, promissis, fictis honoribus,
 Magnificis titulis, praefecturis, praemijs.
 Haereticorum quoq; libellos curaui
 Cremari. Mox Paulinas etiam Epistolas,
 Quia ex illis praecipue oriuntur haereses,
 Haereticiq; inde sua confirmant dogmata,
 Immo etiam quia nusquam quidq; Papatui
 Nec studijs suffragantur nostris, nec probant
 Aliud ad gratiam requiri, quam fidem,
 Mandabo aboleri. Quod quidem quam utile fiet
 Video, q̄ autem succedet Deo in manu est,
 Ὅς οὐ τελευτᾷ πάντ' ἀνδ' ἕσσι νοήματα.

SA. Quasi uero alium, q̄ te scias Deum, Omnia

In te

ACTVS PRIMVS.

In te sita sunt. Te præfeci negotijs
Isthic terrestribus, meisq; copijs.

Omnino curiosus si esse uult Deus,
Coelum regat, & recte disponat tempora,
Nobis terram, terræq; sinat negocia.

PA. Sunt hæc ita, ut dicis. Neq; tamen, quod sciam,
Dextris, atq; sinistris (quæ memorauit) omnibus,
Tantum res procedunt nostræ, quantum in mari
Reciproco corbitæ, aut testudines gradum
Accelerant, Incrudescit indies malum,

Nec plus, quàm ingens extingui incendium potest.

Quapropter angor, cruciorq; in mirum modum
Ea me, quæ summe cupio, haud posse efficere. Nec
Præterea quid faciam, aut quo me uortam, scio.

SA. Eneas me friuolis tuis sermonibus.

Non ergo es, qui fuisti olim, diademate

Dignus triplici? PA. Idem prorsum, eisdem moribus,
Eadem probitate, qua iuratus sum tibi.

SA. Quid ergo (malum) isthæc fabulare, quasi nihil
Facere queas amplius, in rem quodquod sit tuam,
Et nationi omni proffit Papistica?

PA. Nisi me suspendam, aliud nil uideo reliquum.

SA. Nondum isthuc tempus, Cum fuerit, dicam tibi.
Vorato interea illorum carnes, qui docent
In Christo solo gratiam consistere.

A 5

Ea q;

ACTVS PRIMVS.

Eoq; tuis obstant præfractæ commodis:
 Omnes adhibeto machinas, terram, & mare.
 Ab inis commoueto sedibus, tuam ad
 Tutelam, atq; tuorum hostium ταναλαθρία,
 Sed quid ego hæc frustra tecum commentor, qui inops,
 Et animi, & consilij es? Vbi nobis cardinum est
 Regni tui primus? P. A. Porphyrius forsitan?
 S. A. Ille ipse. P. A. I puer, accerse, ut adsit ilico.
 S. A. Cum rebus tam grandibus isthæc haud conuenit
 Mollicies animi. Est usus firmitudine,
 Audaciaq; insigni, atq; impudentia.
 Quæ cuncta dicebam uobis ab initio.
 Sed, opinor, luxus, assiduaq; crapula,
 Libidines, iugisq; opum affluentia
 Faciunt, officij ut uestri obliuiscamini,
 Nec ante uigiletis, quam fures omnia
 Abstulerint, uosq; plane eatis perditum.
 P. A. Alienos perfacile est labores carpere.
 Atq; aliorum, princeps, culpæ industriam
 Illis procliue, qui frugi sunt nullius.
 S. A. Ne mihi quæso stomachū moueas. Age uero, si
 Rerum ita tuarum te satagere reris, &
 Nulla prorsum occupatum somnolentia,
 Cur isti tot monachi, Abbates, & Episcopi
 Me hodie questum adierunt, flentes, ac supplices,

Sui ubi

Sui ut miserear, restituamq; in pristinum
 Statum? Nonne hos defendere potius est tuum,
 Quam meum? Ego sollicitor, ego imploror, quasi
 Nusq; mihi quidq; negocij fiet,
 Quam in tam multis Germaniæ prouincijs?
 Aut quasi non uobis hoc dederim negocij
 Curare, ne quis aliud tradat, q̄ quod in
 Voluptatem uobis sit, & summum lucrum?
 Scilicet id curatis, quum quaquã inceditis,
 Vobis oppedatur, nec non derisui
 Sitis vulgo, decedat & prouentui
 Quotidie quidq;. Sed Porphyrius aduenit
 Caput quassans, schedasq; uentilans manu.
 Miror quid sit. PA. Scio. Regi Britannicæ
 Meo conscripsit litteras ex nomine.
 PO. Te princeps aduenisse gaudeo. SA. Tibi
 Eueniant quæ uelis. PO. Sed ubi tu tam diu?
 Nam te nemo nostrum in diebus quindecim
 Conspexit. SA. Rogita, nisi mille mihi negocia
 Vbiq; gentium, & terrarum obeunda sunt.
 Mihi, Porphyri, parum pro dignitate tam
 Vasti huius imperij attendere uidemini.
 Id quod iam Pammachio dixi, tibiq; identidem
 Dico. PO. Quid ita? SA. Dicam. Viden Episcopos,
 Hosceq; tetricos monachos? PO. Video, sed qd uolū?

Me uea

ACTVS PRIMVS.

SA. Me uenientem huc hodie adierunt commodum.
Multas, magnasq; quosdam contra Principes
Iniurias querentes, Non de ui quidem,
Neq; cede, nec ueneno, nec de similibus
Se tantam esse unq̄ moturos Tragœdiam,
Dicentes, quantam præsens rerum uastitas
Cætera pereomodos mouere cogeret.

PO. Expecto qd dicas. SA. Nam quosdam Principes,
Aliosq; complures proceres Germaniæ
Totos in hoc esse, ut primum quidem Episcopis,
Canonicis, & cunctis, quos clericos uocant,
Adamata scorta, & concubinas auferant,
Ut aut contineant, cœlibemq; uitam agant,
Aut uxores ducant legitimas. Neutiq̄
Passuros, ut scortentur more gentium, &
Alienas, ut hætenus, uxores peruiolant.

PO. Haud uulgarem ædepol refers iniuriam.

SA. Deinde ut missarium prorsus negocium
Missum faciant priuatum, aliosq; corrigant
Ritus, prorsum & cceremonias uitent malas.

PA. Quasi Principum sit in ordinem nos cogere,
Qui nullis sumus hominum subiecti legibus.

SA. Immo nec Dei quidem. Sed audite reliqua.
Queruntur Episcopi quoq; æramenta se
(Quas campanas uocant) nulla in decennio,

Perpetuo.

Perpetuo baptizasse, nec aras, nec sacras
 Vllas ædes sanctificasse, neq; chrismata
 Perinde, ut olim uenire, atq; etiam sacrum
 Iam confirmationis passim negligi.

PA. Nos extinctos uult, isthæc qui mortalibus
 In contemptum uenire suasit perfidus.

SA. At Monachorum res longe peius habet, ut haud
 Multum absit, quin genus intereat sacerrimum
 Radicitus. Eijciuntur ex nidis, ut aut
 Laborent manibus, aut aliud negocij
 Quid honesti faciant. Si qui inualidi sunt tamen,
 In ocio sustentantur, quamq; in suis
 Manere mallent impijs laboribus.

Fit ergo hinc, ut pereat hypocrisis, nondinæ
 Meritorum tollantur, nephanda facinora
 Patrentur pauciora, nullæ deniq;
 Nobis uiuæ post defodiantur hostiæ.
 Est ne, ut dico? Annuunt. Nam præ doloribus
 Vix possunt hiscere, ne dum uerbum proloqui.
 Erat autem uestrum prouidere singula,
 Et maximè, ne quid nobis decederet
 Authoritate, honoribus, & potentia.
 Deinde, ne qua lederentur subditi
 Iniuria nostri, postremo, ne noui
 Doceretur, seu innouaretur aliquid,
 Etiam si de cœlis meliora traderet

Angelus

ACTVS PRIMVS.

Angelus, ipseue Christus corrector adforet.
Quám uero prouidi fueritis, quámq; me
Absente regni sit curata dignitas,
Istorum declarant satis querimonía,
Non idcirco ditauí uos, & omnibus
Præposui, ut in equis iretis tantummodo
Albis, sumptusq; perficeretis dapfiles,
Vcrum etiam, ut salua seruaretis omnia,
Tam res, quám populum, ut leuior mihi foret labor,
Nec totius in me unum regni incumberet onus.
PO. Eqdem, princeps, haud p nos, quod sciam, stetit,
Quo cuncta minus seruarentur tibi integra,
Omneq; defenderetur, quicquid pertinet
Ad cultum, augmentumq; huius nostri culminis.
Malis, bonisq; strenue rem gessimus.
PA. Hæc eadem iam dudum illi ego dixi omnia.
SA. Res ipsa uestram loquitur diligentiam.
PO. Equidem minutatim discerpi mauelim,
Quám iota unum nostro de regno cedere.
Scis autem princeps, nos prestare haud posse, ne
Quid aduersarij in suis regionibus,
Aduersum nos, & nostros comparent mali.
SA. Potestis certe reprimere conatus, & in
Integrum ablata per industriam restituere.
PA. Aliter sentires, si faceres periculum,

Quid?

SA. Quid? Quasi mundus me nō norit. Sexcenta ego
Talia, uirtute possem effecta reddere.

PA. Monstra modum, nos operam dabimus sedulo.

SA. Dudum nihil erat animi, iam mihi places.

Illos igitur magistratus uel principes,

Qui hosce & alios nostros grauant iniurijs,

Fulminibus sexcentis, si aliter fieri nequit,

Quietos reddito, uel in tartara trudito.

PA. Pulchre dicis, Verum nos experientia

Schmus eos hisce haud expugnari machinis,

Nauci faciunt, & solum contra appedere

Solent. Nec cuncta plus formidant fulmina

Quam uel marinus uitulus, uel Iouis armiger.

Quin etiam obtusa iam sunt & plane hebetia,

Adeo, ut uix Vulcanum sperem recudere

Posse. PO. Profecto sic habet. Et si qua fulmina

Eiaculamur, nostrum in caput irrita recidunt.

SA. Estò, Atqui Concilium potestis cogere,

Constantiense quale fuit olim, omnia

Vbi ad uestram liceat cudere sententiam,

Orbemq; omnem uestris subijcere legibus.

PA. Apage sis eam Concilijs. SA. Quare isthuc ais?

PA. Non nostra semper usquequaq; promouent.

Siquidem & Constanciense aliquot è sedibus

Deturbauit Papas. Multa capita, plurima

Et eadem

ACTVS PRIMVS.

Et eadem uariae sunt illic sententiae,
 Nostras quibus res committere non arbitror
 Perinde tutum. Siquidem etiam ita uiuimus,
 Ita omnes nostrae in aperto sunt libidines,
 Et impietates, ut non inimici modo,
 Sed etiam amici, fautoresq; murmurent
 Aduersum nos frequenter, atq; pessimis
 Nonnunq; exemplis dignos esse iudicent.
 SA. Verisimile est. At nuper tamen indixeras
 Concilium Mantuae. PA. Nugae, quod perhibent,
 Bullatae erant, & gerrae longe maximae.
 SA. Quid audio? Mihi tamen erat iniecta spes
 Fore, ut illic magnificus triumphus ab omnibus
 Decerneretur nobis. PA. Ego mihi boni
 Habebam polliceri nihil. Atq; id meam
 Contra uoluntatem a multis principibus, &
 Cesare compulsus indixeram, ut aliqua foret
 Mundo spes, omnes tum correctum iri status.
 SA. Hoc uero est ab re nostra. PA. Noueram. Neq;
 Animus unq; fuit Concilium admittere,
 Quamq; pulchre mihi praesidijs, & loco,
 Alijsq; caueram ad rem conditionibus.
 SA. Perlatum ad me fuit, & consilium istuc tuum
 Probauit. PO. In Concilijs Romanam curiam,
 Omnesq; prorsus ordines Ecclesiae,

Oliu

Olim Sigismundus Caesar molitus est
 Reformare, & certis includere terminis.
 Id etiam perpetuo cauendum est. PA. Scilicet.
 SA. Age. Mitto Concilia. Armatote Caesarem,
 Reges, tyrannos, principes, satrapas, duces,
 Episcoposq; uestros, uno ut impetu, &
 Memorabili strage hostes uestros opprimant.
 PA. Hic non cessatum est, Sed tanta est socordia
 Fere omnium, ut parum absit, quin mihi desinant
 Probari, dilectiq; dici filij.
 Excusant, tergiuersantur, penuriam
 Queruntur, moliuntur, tandem negligunt.
 SA. Adeò ne nullus Doechus, aut Amanus est,
 Aut Holophernes tot uobis inter Principes,
 In aduersarios qui inconniuenter, &
 Audacter irruat? PA. Fuit in Germania
 Iphis nostris uicinus aduersarijs
 Holophernes, opibus pollens, intrepido animo,
 Et plane gladiatorio, is promiserat
 Pietatis ergo, & in Romane gratiam
 Sedis, se radicitus euulsurum hareses,
 Et iam tum magna moliebatur, sed in
 Ipso pietatis disperijt molimine.
 SA. Scio quem dicas. Versatur apud inferos.
 PA. Sat hercle incommode illa nobis anchora

B

Perijt.

ACTVS PRIMVS.

Perijt. Ego ædepol, accepto illo nuncio,
Haud aliter perpulsus, & exanimatus fui,
Quàm si esset angelorum porta ab hostibus
Capta. Nec immerito. Quippe an alius quispiam
Huic uir similis supersit Princeps, nescio.
SA. Et ipsi excusatis, & aliorum plurimas
Adfertis excusationes. Hoc uolo
Vos omnino scire, meam si quid gratiam
Magni facitis, & eam uobis esse cupitis
Perpetuam, istos in pristinum restituite
Statum, & omnibus ab iniurijs defendite
Nostri causa periclitantur, nos decet
Protegere, & conseruare nobis deditos.
Videte, ne quid in uobis desiderem.
Cauete diligenter, ne quid omnium
Rerum innouetur priuatim, uel publice,
Quod uobis, aut istis incommodum fiet.
Videte, quàm sint demissi, atq; supplices,
Quam macie confecti, quàm exucci, atq; gra-
ciles. (ἀντίφρασις)
Videte item, quàm ora miserabiliter sibi
Monachi distorserint, prospiciantq; haud secus
Cucullis ex suis, quam ex dumeto lupus.
Ideo tantum, quo uos ad misericordiam
Commoueant, miseriaeq; declarent suas.

Quam

Quamobrem istis præ alijs ego prospectum uolo.

PA. Dabimus operam hercle p uirili. SA. Cōuenit.

PO. Ne dubites princeps (ut etiam pro me loquar)

Aliquid aliqua modo aliquo excogitabimus,

Consilium capiemus, deliberabimus,

Efficiemusq; , quod in rem sit nostrum omnium.

SA. Facto opus est. Iā igitur abite uos. Nos uindices,

Protectoresq; uestri erimus, quantum licet.

Horum certe hominum est cura habenda, Porphyrī,

Nostri sunt, iurati sunt, regnum promouent,

Mores colunt, seruant præcepta nostra, ita, ut

Centum ante deuorarent animas, quā pedem

Nostris ab institutis latum cederent.

PA. Non frustra ego hasce creaturas finxi mihi

SA. Vide, ut conserues ergo. Sed quas Porphyrī

Hic tu schedas geris? PO. Nihil est. Sunt literæ ad

Britanniæ dictatæ Regem, ex nomine

Sanctissimi huius patris. SA. In mentem uenit,

Mihi esse ab hoc dictum. Isthuc de uobis placet

Vbiq; terrarum nostra agere negocia.

Mihi quoq; iam dies aliquot in Anglia

Consumpti sunt, neq; hoc sine fructu, quod sciam.

PA. Perlege præsentē hoc. SA. Audiam pquam lubēs.

PO. Pammachius Papa, & Episcopus huius nominis

Primus, & extremus Henrico Britanniæ

B ij

Regē

ACTVS PRIMVS.

Regi, superlatius Christiano, & in
Nostræ defensione sedis principi.
Salutem, omnemq; fauorem optat papisticum.
Dilectissime fili, Perlatum ad nos erat
De charitate tua, quod obedientiam,
Decreta, fidemq; nostram floccipenderes,
Atq; etiam pensiones nobis annuas
E regno debitas parares tollere,
Ac prohibere, atq; te, ac regnū uelles tuum
E nostro in libertatem uēdicare iugo. (Hypneter)
Insup & scriptis dicbaris in caput
Nostrum inuehi, characteremq; pessimum
Ecclesiæ Romanæ in uulgus prodere.
Communicare cum hæreticis, noua dogmata
Audire auidè, seductores arcessere,
Nostrumq; regnum habere despicatui.
His auditis, contristati afflictim sumus,
Ut, qui omnes cupiamus sa'uos fieri homines,
In nostroq; manere iugo, & obedientia
Pietatem existimemus esse maximam.
Non fuimus igitur pro te solliciti parum,
Salute ne nobis dicta, te iungeres
Nostræ cum turbatoribus monarchiæ,
Nosterue quæstus & apud uos uilesceret,
Quare nostros legatos, atq; cardines

Suetæ

Suetæ uisceribus moti misericordiæ,
 Ad auocandos uos à doctrinis nouis,
 Quis quidam in nostræ perniciem sedis docent,
 Totumq; papatum illis extinctum uolunt,
 Adq; fidem uestram confirmandam misimus.
 Redeuntes autem illi ad nos, uix uerbis potest
 Dici, quanta cum alacritate, atq; gaudio,
 Ad sanam te rediisse mentem, & omnia
 Sentire nobiscum, nec unq; dogmatis
 Velle affinem posthac fore nouis, quin & in
 Tuæ perpetuum mentis testimonium,
 Et ad placandos nos, doctorem dogmatum
 Peruersorum, immolasse in holocaustum integrum,
 In confessu retulerint Cardinalium.
 Vnde & nos pro pietate tua exultauimus,
 Interq; pocula, io triumphæ, uocibus
 Clamauimus summis, teq; extemplo in sinum
 Nostrum, ceu filium mater, suscepimus.
 Tantum de te nostrum reuerso in ordinem
 Letantes, quantum non de alijs centum, qui apud
 Nos manserunt stabiles, nec unq; ad dexteram,
 Neq; leuam declinarunt. Quum tu igitur diem
 Nobis festum reditione tua feceris,
 Animosq; nostros gaudio repleueris,
 In unum contractis suggestit spiritus,

ACTVS PRIMVS.

Vt te uicissim repleremus gaudio,
Et nostram in te monstrarem clementiam
Indulgentia aliqua papistica, tibi
Grata, nobis digna, ut posthac nostrum iugum
Aliorum ferres ante libertatibus.
Itaq; edocti, quid superes, & tibi maxime
Licere uelles, thesaurum reserauimus
Omnis ligandi, soluendiq; copia.
Inde tibi large, & sine radio deprompsimus,
Ne matrimonij ullo arctaris uinculo,
Sed uxores ducas, quot, & quæ arriserint,
Repudiesq; ut lubet, ullis absq; legibus.
Vtere igitur isthac, fili dilectissime,
Nostra indulgentia paterna, nec Deum,
Nec homines alios, sed duntaxat nos tibi
Ob oculos iugiter proponens, ut bonam
Satagas nobis aliquando referre gratiam.
Data Romæ in porta Angelorum, & cætera.
Sub annulo æruscatoris. PA. Recte, satis.
SA. Idem ædepol in his, etiam absq; iudicio meo,
Sensistis, quod ego. Ita porro pergite esse, ne
Opus sit me monitore. Vos portisculum
Tenetis, ut terrarum reges sentiant
Vestrum ad præscriptum, quasi coacti remiges.
Videte tantum ut imperetis gnauiter,

Omnesq;

Omnesq; suum faciant officium remiges.

PA. Curabimus. SA. Sed quid de Rege? Num fore

illum speratis constantem? PA. Quid ni? Omnibus

A nobis illi concessis, atq; titulis,

Quasi esca, collatis. SA. At illum ego hercule

Versutiozem singulari arbitror rota.

Instandum, uigilandumq; est noctes, ac dies,

Ne sese is, uel alius uestris è retibus

Expediat, fingite, permittite, promittite,

Concedite, quicquid illis tandem collibet.

Digni sunt, late regnant, possunt plurimam

Opibus, & ui uobis referre gratiam.

PO. Quin factu est opus. Atq; hoc praesertim, quod

Dynastæ iam pleriq; alioqui etiam, & sine (sibi

Nostro permissu, sine Dei, & hominum metu

Licere persuadent absurda quaelibet.

SA. Hoc magis ergo est uobis annitendum, ut aliquis

Inde haud magno empti uobis extet gratia.

PA. Intelligimus. SA. Mihi est abeundum. Vos uolo,

Vt dixi, & isthuc, & alia meminisse. Præ

Cunctis tamen monachorum curam, ac praesulum

Gerite. Nullum alium, q̄ uos (scitis) habent Deum.

PA. Erunt nobis curæ. SA. Ego descendam ad infæ.

Ne me absente etiam illic turbari quæpiam (ros,

Exoriatur, ita furijs feruent omnia.

B iij

Curate,

ACTVS PRIMVS.

Curate, quæ dixi. Cras, si uacauerit,
Ad uos recurram. Iam abeo, Sed heus, Ne denuo
Ad me questum ueniant Monachi, & Episcopi.
PA. Potes ne quietus esse? Sat curabimus.

PAMMACHIVS, PORPHYRIVS.

Quantum ego principis intelligo sententiam,
Aliter, ac hæctenus nobis curanda sunt
Tam nostra, quam subiectorum negocia,
Deus uniuersam disperdat Germaniam,
Laboris tantum quæ una nobis exhibet.
Italia, Hispania, Gallia, & Britannia
Facile acquiescunt, sponte, & ultro seruiunt,
Decreta seruant, concelebrantq; nondinas,
Nos è quibus hæctenus luculenter pascimur.
Soli iam Germani rursus, & prorsus rident,
Frenum mordent, nostroq; questui inuident.
Iugum excutiunt nostrum, imposturas non ferunt,
Monachos abolent, molesti sunt Episcopis,
Mores, & instituta tollunt, deniq;
Cognoscunt intus (ut aiunt) nos, & in cute.
Serpit malum isthuc & in alias prouincias,
Si uulgaribus, ut huc usq;, usi fuerimus
Remedijs. Nobis satis est exempli Anglia,

Quam

Quàm uirus hoc cito regiones permeet,
 Quàm plaudat uulgus, nostras cum libidines
 Expositas audit, proditasq; própalam.
 Quamobrem rebus hisce, Porphyri, decet,
 Et si Satanas nullus monuisset, acribus,
 Fortissimisq; pharmacis occurrere.
 Tu plenus es consilij, dic quid censeas
 Faciundum. Sunt iurati nostri plurimi,
 Audaces, magnanimi, potentes, diuites,
 Nec dubito, quin, si sacra nos per omnia
 Illos obtestemur, succursuri semel,
 Hereticosq; armis extirpaturi sicut
 In nostram, & Apostolicæ adeò sedis gratiam.
 PO. Vel hoc, uel aliud mihi placeret Pammachi,
 Si reperiri possent ad hanc prouinciam
 Idonei, satisq; instructi, & (quod est
 Vel primum) qui sedis Apostolicæ gratia
 Mortem, nullaq; prorsus fugerent pericula.
 Sed fauor est rarus, qui ad animam usq; penetret, &
 Omnia uelit pro merito afflictis ponere.
 Semper bellorum incertus solet esse exitus.
 Pulchre caderet, si nos penes uictoria
 Consisteret, enyaliosq; hostibus foret
 Aduersus, tum sane mundo exemplum dari
 Cede, excidijsq; posset, ne quis postea

B S

Nobis

ACTVS PRIMVS.

Nobis se doctrinis opponeret nouis.
Sin uero (absit tantum mali) uictoria
Faueret aduersarijs, quos dictitant
Et esse multos, & coniuictos fœdere,
Et bellicosos, & magnarum uirium,
Opumq; tum nostri plane irent perditum
Tam Episcopi, quam monachi, quotquot hostibus
Essent uicini. Quis enim non uictoria
In rem utitur suam uictor? Quis non premit
Eos pessum uictos, qui idem facturi erant,
Si forte uicissent? Accedit huc quoq;
Quod aduersarijs pro patria, pro fœcis,
Pro liberis, pro ueritate, pro fide,
Et pro libertate foret pugna deniq;
At contra nostris nostra pro lubidine,
Honoribus, quæstu, superstitionibus,
Hypocrisi, luxuria, stupris, impietatibus
Esset contentio alienis. Quare hostibus
Cresceret animus, & segniores milites
Essent nostri. Hæc sunt dispicienda Pammachi.
PA. Animi iam multo, q̄ dudum, sum incertior.
PO. At præstat hoc, quàm supra uires quidpiam
Moliri. PA. Nihil aliud ergo das consili?
Mori hercle satius est, quàm contumelias
Ferre aduersariorum tam insignes diu.

Audis

Audis Satanam quoq; quid uelit. Pro Episcopis,
 Monachisq; quàm laboret sollicite. Eius haud
 Esse audientes nos dicto, non addecet
 Romanam disciplinam Porphyri. PO. Scio.
 PA. Quid ais ergo? PO. Si uiueret Germanicus
 Nobis Holophernes, cuius meministi prius,
 Egregium pro nobis haberemus ducem.
 PA. Dicis, quod non est, nec fieri potest. PO. Nihil
 Aliud iam mihi uenit in mentem, quàm principes
 Nostrarum partium, simul & Episcopos
 Potentiores in Concilium ut conuoces,
 Rem proponas, per omnes obsecres Deos,
 Ut nobis subueniant perituris. Tum scies
 Perspicue, quantum in omnibus restet spei.
 PA. Placet hoc, Sed cuiates illos Episcopos,
 Et principes dicis? PO. Germanicos, pater,
 Et aduersarijs uicinos maxime,
 Nam frustra cum illis, qui longe absunt, cgeris.
 PA. Recte censes. Date ergo ad illos literas,
 Cras ut conueniant nobiscum de maximis
 Consultatum rebus. Ne quis omnium,
 Ad quos meo literas dederis ex nomine,
 Venire detrectet, relaturo domum
 Benedictionem cumulate Papisticam.
 PO. Dabo operam, ut fiat. Et iam nunc ibo ocyus
 Negotium

ACTVS PRIMVS.

Negotium expeditum. PA. Ito, Sed mane cras
Ad me. PO. Intellego. PA. Interim consilia cōgere,
Et exire, in promptu ut sint. PO. Pulchre meminero.

CHORVS.

Carmen Coriambicum.

Sic nunq̄ Satanas desinit, & sui,
Quos semper furijs concitat in malum,
Verbum odisse Dei, & Christicolas simul.

Oppugnant uarijs omnia machinis,
Que suetas adimunt cunq̄; libidines,
Et mundi reprobant impia dogmata,
Aut certum scelcri ponere terminum,
Peccatiue iugum rumpere destinant.

Sic nunq̄ Satanas desinit, & sui,
Quos semper furijs concita in malum
Verbum odisse Dei, & Christicolas simul.

Non hoc mira demum tempore proferunt,
Antiquum facinus, cura ueterrima est.
Serpens insidias perpetuo struit,
Tam Christo, quā alijs semine de Dei,
Omnes ut miseris excruciet modis.

Sic nunq̄ &c.

Abeli

Abeli fuit haud quidq̄ aliud bono
 Primæ causa necis, quàm proba, & innocens
 Vita, & sane placens simplicitas Deo.

Et quod corde Deo credidit integro,
 Abducens animum rebus ab impijs.

Sic nunq̄ & c.

Dauidem immerito persequitur Saul

Confessus toties perfidiæ nihil

Compertum esse sibi. Scilicet impia

A prauis nequeunt corda quiescere,

Nec somnum capiunt, ni male fecerint.

Sic nunq̄ & c.

Iudæis probitas, quim quoq̄; gentibus

Semper displicuit. Nemo Prophetis,

Aut castis potuit uiuere legibus.

Olim inter Satanae tot segetes malas,

Quo mundum à Satana semper agi liquet.

Sic nunq̄ & c.

Quid Christus nocuit, uel quid Apostoli,

Quod terræ fuerint pondera publice

A prauis habiti, qui speciem, & locum

Electo in populo præcipuum tamen

Gesserunt? Sine sunt crimine mortui.

Sic nunq̄ & c.

Gentes

CHORVS

Gentes innumeros Christigenum feræ
Mactarunt, uti Dijs obsequium suis
Præstarent, & honor cultibus impijs,
Iratæ superis, cresceret indies
Causa nulla alia, quam Satane dolis.

Sic nunq̄ & c.

Et iam nunc quoq; rem fraudibus improbis
Orditur. Titulis captat, & extera
Ignaros specie. Nempe negocia
Se Christi simulat nomine perditæ
Papatus agere, at subdole agit sua.

Sic nunq̄ & c.

Letatur nebulo sanguine iugiter
Prætexens fidei nomen, & omnia
Nouit quis homines cunq; mouerier.
In lingua est pietas, sanaq; dogmata,
At reuera animas illicit in plagas.

Sic nunq̄ & c.

ACTVS SECVNDVS.

SATANAS.

Per commodus hercle hesternus contigit mihi
Ad inferos descensus. Nunq̄ æque bene
In tempore quoq̄ ueni. Nam Germanicus

Holoꝝ

Holophernes, postq̄ primum uenit ad inferos,
 Semper quidem stomachatus est, se neuiq̄
 Commeruisse inferorum regionem, neq;
 Pro supplicijs tam constanter papatui
 Fauisse, & adhæsisse usq; ad extremum halitum,
 Se coelum sperasse, haud nostrum consortium,
 illum ego tamen consolatus sum, uti soleo,
 Ne succenseret, nullam iniuriam pati.
 Hoc magis illum nobiscum debere esse præ
 Alijs, quo adhæsisset nobis constantius.
 Benefactorum quoq; illi ostendi codicem,
 Quo uictus sortem æquanimiter ferret suam.
 At imo ex pectore is traxit suspiria
 Iurans superos, & inferos, se perfide
 Deceptum, seq; quum olim foret occasio,
 Deceptionis huius ultorem fore,
 Subrisi ego, nauci illius faciens minas,
 Ringi ille, at ego uicissim parumpendere,
 Ut nunq̄ sperarim tam audax facinus eum
 Ausurum, præsertim cum esset circumdatus
 Cathena. At ille bonus, nobis absentibus,
 Apud superos (quemadmodum negocia
 iam plurima sunt ubiq;) cum umbris cæteris
 Conspirauit, subinde perfidiam arguens
 Nostram, fidemq; deuouens Papisticam.

Donec

ACTVS SECVNDVS.

Donec persuasit umbris, monachis maxime
Sibi notis, uno animo, eadem sententia
Vti suas quisq; cathenas circumroderent,
Effugerentq; ad superos, atq; Gygantum uetus
Renouarent factum, admotis cœlo machinis.
Quid multa? Postremo inter bis septem dies
Omnes perroserunt cathenas, senibus, &
Edentulis iuuenes ad opem uocantibus
Ferendam. Iam per portas regia uia
Euadere difficile erat, cum propter canem,
Et monstra quædam in primis Orci faucibus
Cubantibus, tum etiam interiectas propter, &
Altas paludes, torrentiaq; flumina.
Est autem in supremis Orci faucibus
Spiraculum angustum, & rotundum, cætera
Naris habens similitudinem, per quod fumus
Corporibus ab assatis emittitur foras.
Hoc conspiciens Holophernes cum cæteris
Euasione est arbitratus commodum.
Quia uero altus, & abruptus erat ascensus, is
Quemq; sua comportare iussit merita, ne
Cerberus exaudiret, summo in silentio,
Construereq; scalas, addidit & ipse sua opera,
Meritaq;. Quo factum, ut scale ad spiraculum
Iam pertinerent. Porro erant simillime

Arancis

Araneis tenuibus scale. His hoc modo
 Perfectis, iam, iamq; illis ascendentibus,
 Holopherne ducce, nihil ego suspicans mali
 In tempore superueni. Et iratus statim
 Difflaui scalas, comminuiq; in puluerem.
 Retrorsum illi in præceps rucere magnò meo
 Cum risu. Holofernem autem, qui iam spiraculum
 Attigerat, inq; eo pendeat medius, in
 Barathrum arreptum pede proieci dextero,
 Atq; cathenis constrinxi tribus adamantinis.
 Itidem & alios pro meritis donavi suis.
 Rebus ita noctu compositis, Episcopum
 Constitui, qui sollicite animum aduortat suum,
 Ne quis posthac absente nobis talia
 Attentet. Hinc ego iam ad Pammachium propero, uti
 Receperam heri, rebus ut etiam, atq; etiam magis
 Inuigilet. Nam, cum machinentur talia
 Cathenis nincti, nil mihi de liberis
 Boni queo polliceri.

PORPHYRIVS, SATANAS,

Hercle audiam lubens,
 Quantus apud omnes nobis restet princeps,
 Episcoposq; fauor. SA. Quis hic loquitur ppe?
 C Porphyrius

ACTVS SECVNDVS. 3A

Porphyrus est, & ipse adibit forsitan
Pammachium. PO. Si omnes suppetias negauerint,
Actum est. Spurios pro filijs uocabimus.

SA. Iratus est. Porphyrus. PO. Ehem princeps. Her=
Mane aduenis, male potus, dormisti male. (cule

SA. Immo hanc noctem insomnem ego traduxi ppetē,
Propter seditionem coortam apud inferos.

PO. Quid ais? SA. Holophernes cum coniuratis suis
Cathenis corrosis adornabat fugam.

Sed quo tu nunc is? PO. Ad Pammachium. SA. Num=
A uobis captum consilij, negocio (quid est

Super hesterno? PO. Est SA. Quid tandem? PO.
Quod uisum optimum.

Episcopos, partisq; nostræ principes
Germaniæ indigenas huc conuocauimus,
Quibus re exposita, cognoscemus quid animi,
Fiduciæq; in rebus monstrent publicis.

SA. Laudo consiliū. At quando uenturi? PO. Immo
Ipsos adesse arbitror, aut mox certe adfore. (Iam

Rescripserunt enim obedienter, in mora
Se non futuros. SA. Recte ego, qui reuenerim.

Nam cupio & ipse illorum animos cognoscere.
Cognosces liquido & illos, & nostram simul

Papatus summam in rebus diligentiam.
Sed eamus nunc intrò ad Pammachium. SA. I præ,

sequar. Por

PORPHYRIVS, PAMMACHIVS,
SATANAS.

Salue pater sanctissime. PA. Diſ dent, quæ uelis.
Shem Satana, recte ades. SA. Quid agis nunc Pam-
 PA. Quod animi dubius, unaq; iracundus. Hac (machi?
 Nocte integra parum mihi propitius fuit
 Somnus, adeo corculum curis amburitur,
 Quo tandem pacto nostra queat Monarchia
 Restitui in integrum, & defendi ab hostibus.
 SA. Bene speres. PA. An liceat, cognoscemus statim.
 Quippe aliquot huc iuſſi accerſiri principes,
 Episcoposq; quibus cum agam. SA. Audiui, & placet.
 PA. I uisum Porphyri, omnes an conuenerint,
 Certe Satana, parum est ubiq; gentium
 Fauoris ſynceri, & ueræ obſeruantie.
 Quum tamen abſq; his noſtra nequeat potentia
 Diu ſubſiſtere. Nemo eſt, qui nos diligat,
 Qui non ſua, q̄ nos, diligat, & querat magis.
 Qui nos timent, q̄ primum perditos uolunt.
 Et ſi minus aperte, tamen aduerſarijs
 Clam noſtris colludunt, collaudant, promouent.
 Hinc ego maceror, & diſcrucior animi oppidò,
 Quid tandem ſit futurum. SA. Loqueris, quaſi dies
 Inſtet ſupremus, reſq; ad reſtim uenerit.

C ij

NON

ACTVS SECVNDVS.

Non nostra dum ita plane est dilapsa factio,

Vt reperiatur nemo, nostri gratia

Qui uelit insanire semel, bis, ter, & quater,

Ausitq; mortalibus, & immortalibus

Perfricta fronte medium digitum ostendere.

PA. Quid ais? PO. Adsunt omnes, teq; expectat pater,

PA. Eamus ergo. SA. Ite, ego uos á tergo sequar.

PA. Tu Porphyri rem pro tua eloquentia

Illis expone. Atq; audim? diligenter. PO. Vt

Qui uero pater sancte,

ONCOGENES DISIDAE MONA=

des, Pammachius, Satanas, Porphyrius, Pyr=

gopolmices, Polystratus.

Veniunt, ut audio.

VDI. Veniant. Libenter audiam quid sit noui.

PA. Hem Satana, sta tu hic paulisper foris, quoad,

Veni fautor Satana, cuncti cecinerimus.

SA. Belle pfecto. PA. Sequere Porphyri. PO. Viden?

Assurgunt omnes. PA. Mallem, facerent, quæ uolo.

PO. Facient fortassis. Porgito illis dexteram.

PA. Saluete fratres, atq; filij mei

Dilecti. Vos huc aduenisse gaudeo.

ON. Habemus gratias tibi sanctissime pater.

Sedete.

PA. Sedete. Rebus magnis, ac urgentibus
 Nostram hoc tempore turbantibus monarchiam,
 Rebus nostris, & uestris duxi esse utile
 Vos conuocare, Fecistis igitur bene,
 Quod adueneritis cito, relictis omnibus,
 Egoq; hanc uestram pro tempore obedientiam,
 Digne aliquibus renumerabo gratijs.

Vt autem concilium hoc nostrum faustum sit, &
 Rite auspdatum, ante omnia nostri spiritus
 Auxilium imploremus, cantando unanimiter,
 Veni fautor Satana, nostra imple pectora
 Ardore, & consilio, quod in rem sit tuam,
 Iam uentribus ipse nostris tandem prospice.
 Extingue Christi gloriam, ac Euangeli
 Fulgorem exorientem tenebris opprime tuis.
 Qui similia in mundi solitus es origine
 Per omnes linguas magna cum laude facere.

SA. Ecce ego, Quid me uultis? PA. Sede á dextris
 meis.

PO. Loquár ne nunc, quæ mandasti mihi pater?

PA. Loquere. PO. Non uos, etiam tacente me, puto

Ignorare patres, & dilecti filij,

Quis rerum in orbe Christiano sit status.

Omnia uergunt ad interitum tam humana, quàm

Diuina, ut uix sine lachrymis dicere queam.

C ij

Humana

ACTVS SECVNDVS.

Humana quidem habebunt correctores suos,
Qui singulis præfecti sunt prouincijs,
De quibus haud nos laboramus, nec admodum,
Vt de priuatis rebus, solliciti sumus.
Quia uero in diuinis nobis authoritas
Præcipua, & summa est, & fidei sumus caput,
De illis equidem angimur haud in uulgarem modum,
Quandoquidem in conditione sunt miserrima,
Quali uix à mundi fuere exordio.
Et quanq̃ confitemur harum principes
Nos esse, & correctores, tutoresq̃, non
Minus tamen & ad Christianos pertinent
Omnes, ad principes, & Episcopos magis.
Vnus Deus, una fides, una religio est
Nostrum omnium, eisdem omnes quoq̃; utimur sacris.
Quare æquum est, uno ut animo, unisq̃; copijs
Diuina, sacra, fidemq̃; defendamus, &
Hæreticos omnes extirpemus gnauiter.
Quoniam autem apud uos Germanos Papistica
Hoc temporis quassatur maxime fides.
Totius orbis præ alijs nationibus
Vos huc patres, & filij charissimi,
In consilium, auxiliumq̃; conuocauimus,
Certo persuadentes nobis, quemadmodum
De his, Romanam à nobis qui didicerunt fidem,

Eamq̃;

ACTVS SECVNDVS.

19

Eamq; huc usq; conseruarunt firmiter,
 Non uerbis uos tantum consulturos rei,
 Id quod alios facere haectenus perspeximus,
 Sed summis opibus, uiribus, & industrijs,
 Nec uite parcentes, nec honoribus, neq;
 Potentiae uestrae, neq; etati quidem,
 Romanae auxilium laturos Ecclesiae.
 Et hoc magis, quod uos cum omni potentia,
 Honoribusq; communi in periculo
 Versemini nobiscum. Communis salus,
 Perditio eadem. Quandoquidem constat funditus
 Perire illos, a Romana qui deuiant
 Fide, itidem, eam qui seruant, conseruariet.
 Quid autem uobis proderit potentia?
 Quid aetas? quid honor? quidue cuncta dignitas,
 Fide extincta? Viam in coelum ignorantibus,
 Quam solam monstrare potest hic sanctus pater?
 Huc igitur, spretis, & relictis omnibus,
 Operam conuertite omnem, ut huius dignitas
 Conseruetur, demumq; hostium ab iniurijs
 Cum laude uindicaretur uestra, & omnium
 Per uos prouinciarum firmiter salus.
 Miramur nos profecto non mediocriter
 Qui fiat tandem, ut isthoc in negotio
 Non aliarum tantum regionum principes,

C iij

Germds

ACTVS SECVNDVS.

Germanicis ab oris longe disſiti,
Huc uſq; quaſi ueterno capti dormiant,
Petri nauiculam magnis iam propemodum
Fluctibus interituram auxilio non ſublucuent,
Sed uos quoq; apud ipſos prope fontes hæreſum
Sedentes, uicini ipſis aduerſarijs,
Noſtrisq; & Romanæ totius Eccleſiæ
Altum ocioſi dormiatis hætenus,
Quaſi non ueſtrum quoq; geratur negocium,
Veſtraq; ſalus non à Papatu pendeat.
Quod dedecus Patris non etiam ad filios
Pertinet? Aut quæ fit patri contumelia,
Cuius participem ſe neget eſſe filius?
Aut quo uerſabitur pater in periculo,
E quo illum non obnixe eripere filius
Debeat? Vos hunc uocatis patrem, atq; dominum,
Et recte iſthuc, uereq; dicitis. Eſt enim,
At hic iam ab hæreticis, & aduerſarijs,
Veſtris uicinis, antichriſtus dicitur,
Pernicies pietatis, colluies hæreſum,
Superſtitionum doctor, fidei peſtilens
Germen. Proſcinditur libellis, fabulis,
Tragoedijsq; agitatur indigniſſime.
Bulle huius conſpuuntur, decreta percunt,
Fulmina nihili fiunt, maieſtas temnitur.

Hec

Hec scitis patres, & dilecti filij,
 Videtis, & auditis noctes ferme, ac dies,
 Et patimini. Vbi isthic filiorum permanet
 Officium queso? filiorum erat, patris
 Iniurias armis, belloq; tollere,
 Maiestatu contemptores, incendijs
 Cædibus, euerfionibusq; perdere.
 Hinc essetis & ipsi tuti, & sanctissimi
 Non ita patris contemneretur dignitas.
 Si familias patrem Antichristum nuncupant,
 Idem certe uobis fiet domesticis.
 Incendium hoc neglectum uicinos quoq;
 Inuoluet, ut extinguendi nulla copia,
 Quantum libet cupiatis, fiat postea.

At uobis isthæc leuia uidentur forsitan,
 Parumq; Christianorum omnium patris,
 Vestrisq; simul iniurijs mouemini,
 An non etiam mouet uos, quod Papistica,
 Saluificaq; fides ita misere discerpitur?
 Quod tunica Domini inconsutilis nunc deniq;
 Vulgo laceratur, rumpitur, discinditur?
 Missa aboletur, sacramentorum numerus ad
 Duo est redactus. Nemo emit indulgentias.
 Reginae caeli, diuorumq; disperit
 Sacer cultus, Meritorum nil iam nondine

C S

Valent,

Hec

ACTVS SECVNDVS.

Valent, bonis etiam haud perinde plurimum
Tribuitur operibus. Nemo basiat
Iam reliquias, nec lac beatæ uirginis,
Confessio sublata est nostra, pro suis
Nemo peccatis Romam, aut Compostellam adit.
Quid uobis commemorem (quod scitis antea,
Vti rebus omnibus uicini) in quo statu
Res sint monachorum germinis sacerrimi?
Periculum hercle est, ne rasorum uerticibus
Apud Germanos prorsus intereat genus.
Vnaq; tota dispereat Ecclesia.
Sacerdotes passim uxores ducunt, preces
Horarias omittunt. Quin noui quoq;
Sacerdotes instituuntur sine ordine, &
Nostris sine, & antiquorum patrum regulis.
Quid uobis decedat, quantiq; authoritas
Pendatur uestra, ipsi puto sentitis satis.
Nobisq; iuges declarant querimoniam.
Ieiunia stata obseruat nemo, sed ut libet,
Et in quouis tempore uescuntur carnibus,
Ossibus, ouis, butyro, lacte, piscibus,
Scitis in his religionem omnem consistere
Nostram, nostrosq; hinc uiuere stabularios.
Sublatis igitur, uniuersa tollitur
Religio, & noster questus interit uetus.

Saxens

Saxeus oportet sit, quem non ista moueant,
 Et qui non nobis primum suppetias ferat,
 Deinde & religioni operam probet suam.
 O Germania multorum Caesarum parens,
 Viris, opibusq; potens, olim inter totius
 Regiones orbis nobis deuinctissima,
 Quam facile dogmatis consensisti malis.
 O Saxonia olim fidissima Papatui,
 Quam prorsus illi immerito fregisti fidem,
 Quam te haud iuuat auorum incedere uestigijs.
 Quanta ex te pernicies (haud queo sine lachrymis
 Dicere) religioni exorta est papistica.
 Verum tamen habes hosce, aliosq; pauculos,
 Communi adhuc intactos ab rubigine.
 Qui tibi utinam faciem restituant pristinam,
 Inq; salutis certam reducant semitam.
 Vos igitur patres, & dilecti filij,
 Exurgite tandem, omnem abijcite socordiam,
 Armemini, commilitones cogite,
 Opprimite hereticos uicinos uestros, fidem,
 Atq; religionem nobis restituite, nil
 Malorum habentem dogmatum. Germaniam
 Hoc uestram credite lachrymantem poscere.
 Flagitat idem expassis Christus manibus, idem
 Omnes regiones Christiane flebili

A uobis

ACTVS SECVNDVS.

A uobis contendunt uoce. Ipsa deniq;
Fides, pietas, honestas, atq; religio,
Simulq; conglobati monachorum ordines,
Officium isthic requirunt uestrum supplices.
Maiorem hinc certe habituri uobis gratiam,
Quam crepto è Turcarum manibus Byzantio,
Circum uos Turca, circum uos Byzantium est.
Isthuc nostro bellum auspicio capeſſite,
Interſicite, euertite, uastate, in puluerem
Redigite, nulli etati, nulloq; ordini
Parcentes. Hoc pater à uobis sanctissimus
Cum Romana omni supplex petit Ecclesia.
Quod si patri, matriq; uestre in his opem
(Vii sperant, uobisq; est dignum, et laudabile)
Tuleritis, excepto, quod nomen maximum,
Laudemq; immortalem acquiretis, optimas
Etiam è thesauro uobis indulgentias
Proment, etiam si fundum inuerti debeat.
Dixi. PA. Intelligitis nunc fratres, et filij,
Quid à uobis petam, et quid facto opus ſict.
Non dubito igitur, quin uestra huc quoq; sententia
Benigne concedat, et adiutrices manus
Sitis porrecturi. Dic Oncogenes. ON. Ego
Me sanctissime pater Romane Ecclesie
A qua huius dignitatis nactus sum gradum

Triginta

Triginta salis aureorum millibus,
 Multum debere confiteor, nec me parem
 Vnq̄ referre posse gratiam scio.
 Ecclesiae, fidei, sacrorum sentio,
 Mœrcoq; grauem casum, tum iniurias quoq;
 Nostras, & sacrificorum, & monachorum omnium,
 Tam vindicatas cupio, quàm qui maxime.
 Hæreticos omnes, & præsertim Saxones
 Meos uicinos, euelli radicitus
 Malim, quàm Turcis Hierosolymas eripi.
 Sed ego ad tantas res, pater sanctissime
 Ob multas causas non sum idoneus. Graui
 Sum corpore, quieti deditus, Episcopus,
 Martis ludum à teneris odi (aiunt) unguibus.
 Non sum audacis, & intrepidi animi, pecunie
 Nihil est, & ferme animam etiam ipsam debeo.
 Statuas conflauit argenteas, & omnia,
 Meos ad ossa deglubi usq; subditos.
 Me quoq; remoui à vicinis iam, ne mali
 Quid paterer, & ita ab hæreticis circumdatiss
 Essem. Itaq; alium his rebus tua quærat sanctitas.
 Alias ad res nunq̄ officium frustra meum
 Requires pater. PA. Ecce Satana, ut dixi tibi.
 Quid ais tu Disidæmonades? DI. Ego quoq;
 Sanctissime pater, afflictis Ecclesiae, &

Pertur

ACTVS SECVNDVS.

Perturbatis, & pene perditis lubens
Succurrerem rebus, si quid corpusculo
Hic inualido uirium adesset, nostræue opes
Tantam rerum molem possent ferre. Potius
Hæc conueniret Casari prouincia,
Alijsue principibus, qui plurimum & opibus
Possunt, & studijs sunt Bellonæ dediti,
Quam cunctis nobis imbellibus Episcopis.
Vmbra gaudemus, & ocio, solem, gelu,
Ventos, & puluerem abominamur maxime.
Nec hostes contra, nec tormenta bellica
Tueri possumus. Quare sanctissime
Pater, nos missos fac, nil nobiscum egeris.
Si quid Missis, rosarijs, ieiunijs
Non magnis, si quid execrationibus,
Occultisq; potest machinationibus
Aduersus promoueri hæreticos, nos habes.
Armis, & aperta ui agere haud est Episcopi.
PA. Nonne isthæc ante Satana dicebam tibi?
SA. Audi etiã reliquos. PA. Quid tu ais Polystrate?
POL. Sancte pater. Si quis in Apostolicæ gratiam
Sedis, & in fidei tutelam Papisticæ,
Proq; monachis, & iure Ecclesiastico
Quid magni fecit, inter eos non ultimum
Me pono. Aduersus hæreticos uix seuior,

Trucis

Truculentiorq; quisq; fuit. Hoc scilicet
 Mei persuaserant mihi doctores, malum
 Supplicijs, & ui extingui posse maxime.
 Re tentata haectenus, diuersum comperi, &
 Idem, quasi quis mare exhaurire cogitet.
 Inde ergo semper fuit animus, totum genus
 Haereticorum esse tollendum, atq; stirpibus
 Euellendum imis, idq; commodissime
 Me sum arbitratus armis posse consequi, &
 Exercitu. Quamuis hic me uicinitas
 Mouebat nonnihil, firmaui animum tamen
 Ius omne fasq; uiolandum esse pro fide,
 Et uel parentem occidendum pro Ecclesia
 Romana, adeoq; pro paternis ritibus.
 Totus proinde in hoc fui, sumq; haectenus
 Omnem haereticam armis nationem tollere.
 Sed, ut una (quod aiunt) uer hiruudo non facit,
 Ita unus uir, uel princeps is sit, non facit
 Exercitum. Nec sane per se plus potest,
 Quam quiuis alius unus ex gregarijs.
 Exposui proceribus consilium illud meum,
 Illorumq; fidelem poposci operam mihi,
 Illi uno uero consilio auxilium mihi
 Negarunt omnes. Si pro patria, aut finibus
 Tuendis, aut pro communibus iniurijs

Bellum

ACTVS SECVNDVS.

Bellum incidat, si uim hostis aliquis deniq;
Patriæ, mihiue faciat, aut facturus siet,
Se totis adfuturos tum neruis mihi,
Responderunt. Romanenses ad se nihil
Neq; monachos, neq; ius Ecclesiasticum
Quidq̄ attinere, nec se iudices fore
Fidei, & uestrarum rerum. Quin se ne hoc quidem
Scire merito, an immerito pateremini omnia.
Itaq; sanctissime pater, quid solus queam
Non uideo. Non quiescam tamen. Omnis lapis
Mouebitur. Agam cum proceribus denuo,
An opem Romanæ ferre uelint Ecclesiæ.
PA. Quid ego tibi multa dicam? Iam ipse perspicis
Quid sit spei. SA. Quasi in his solis nostra ratio
Vertatur omnis. PY. Pro me, sanctissime pater,
Quantq̄ rogatus non sum, iam tandem loquar.
PA. Loquere audacter. PY. Stomacho moto sermū
Istorum accepi, ut uix iam præ iracundia (culos
Loqui possim, Adeo hic inueniri neminem,
Qui pariter animo, & amore præditus siet
Ecclesiam erga Romanam, & sanctissimum
Hunc patrem, cui uitam debemus, & omnia?
O tempora, o mores. En me, quantus sum, habes,
Protectorem, propugnatorem, uindicem.
Faciam, ut. Plura loqui nequeo, adeo iracundia
Incendor

Incendor, ea obstat lingua, oculis, & memoria.

SA. En hunc tibi. PA. Asspersit aquam. SA. Sed quis tu es optime?

PY. Ego? Pyrgopolinices, ille Caesaris primarius Satrapes, nullorum debellator hostium.

Non me nosti? SA. Non equidem. PY. Quid? Geras Illius certe Holophernis noras inimicum? (manici

SA. Pulchre. PY. Is ego sum. SA. Mores, uultusq; recte habent.

Sed nomen non conuenit. PY. Alius domi uocor

SA. Intelligo. PY. O si noster ille diutius

Mansisset in uiuis, pulchram Tragœdiam

Vidisses. Romanæ iam pridem Ecclesiæ, &

Episcopis, monachisq; consultum foret.

PO. vel. PY. Quid uel? PO. Vel conuersa Martis alea,

Peius haberent, quam habent. PY. Oh, Nequaquam.

Probe

Nostra sibi constabat ratio. Ego eram impiger,

Volitabam huc, illuc, clam, noctu, ac interdium,

Capiebam consilia, sollicitabam oppida

Munita, & populosa, applicabam me equitibus.

Breuiter, magnum molimen erat, ratio integra,

Quæ nunq; nos fessellisset. Cognoscerent

Iam hæretici, nter tandem Deus esset fortior,

D

Sanctissimæ

ACTVS SECVNDVS.

Sanctissimus hic pater, an is, quem Christum uocant.

PA. Ille quidem obiit diem suum, irato Deo,

Ingens regni firmamentum Papistici.

Quid autem porro tu factururus es cedo?

PY. Ingentia, & horribilia. PA. Pape. Quid obse-

parabis bellum, illosq; teres ui bellica? (cro?

PY. Facerem hercle, si liceret. PA. Qui minus licet?

PY. Multi sunt, fortes sunt, iunctiq; foedere.

Deniq; nostro haud fieri posset sine sanguine.

Ego uero uiam reperi, qua citra sanguinem,

Nostroq; sine periculo uinci queant.

PA. Astutum sane. PY. Ego illos ita reddam, ut tuos

Aut osculentur, aut amplectantur pedes,

Aut se exempla sciant cunctis hominibus fore.

PA. Age optime Pyrgopolinices, dic, si licet,

Quidnam isthuc sit uia. PY. Tacituris omnibus,

Et, quod ferunt nostrates, dicam sub rosa.

PA. Mutis dixeris, aut, si mauis, lapidibus. PY. Hoc

Opus est scilicet. In primis, quamuis me sciant

Euangelicis fuisse aduersum semper, haud

Me tamen ostendam machinari quidpiam

In illorum perniciem aperte. Illis nihil

Timentibus, nec suspicantibus mali,

In omnibus uicis, syluis, & oppidis,

Per iuratos meos mouebo incendia.

igni

igni vastabo, quando ferro non licet.
 Adeo multos conducam incendiarios,
 Vno, & eodem tempore ut illorum compleant
 Omnia, Saxoniam præsertim, Turingiam,
 Et Misnam, Et ante, quam hostes quid agatur, sciant,
 Conflagrent uici, ciuitates, prædia,
 Syluæ, frumenta, & apparatus bellicus,
 Opes, congestaq; pecunia, pecora, homines.
 Et, si qui lata euaserint incendia,
 Ad uiuendum tamen nullam habeant copiam,
 Nec ad defendendum quidem. PO. Quid postea?
 PY. Quid postea rogas? Paruulus exercitus
 Prouincias igne vastatas facillime
 Tum possidebit, & reliquias ignium
 Sibi subiugabit aut, delebit funditus.
 Ita ferme, nobis altum dormientibus,
 Hereticorum pars opprimetur maxima.
 Simile formidabunt exemplum cæteri,
 Coactiq; facient, quicquid sanctissimus
 Rebus in humanis, diuinisq; iusserit.
 PA. Benedictus tu fili dilecte Deo tuo.
 Qui Romane ex animo faues Ecclesiæ,
 Pro nobis, teq; polliceris uindictam.
 Egregium cor tuum, quod isthuc repperit
 Consilium, nobis iucundum, aduersum hostibus.

D ij

Ne tu

ACTVS SECVNDVS.

Ne tu solus recte scis agere principem,
Parentes colere tuos, honestis actibus
Operam dare, ueram, & immortalem gloriam
Methodo, nec sollicitis quærerere laboribus.
Quare facere non possum, quin te exosculer,
Tuoq; dilecto capiti imponam manus.
Accede igitur ad me. Ecce sic fautoribus
Communico meis. Iam nunc inclina caput,
Vt bona tibi imprecer. Huius nostri rector, &
Author consilij, & mentis formator tuæ,
Te corroboret, & confirmet, tuumq; efficax
Promoueat consilium semper, & in secula,
Amen omnes dicite. **ON.** & c. **Amen. SA.** Non uobis
In his deerit opera, iubeto tu tuos (mea
Gnauius incendere, ego uentos in aere
Ciebo, ut latius uadant incendia
PA. Recte, & pro officio feceris. Gaudeo equidem
Diuinitus nobis hunc oblatum uirum,
Qui labanti Atlas subueniat ecclesie
Nunc recipio animum. Quid restat igitur, nisi ut
Quam primum uadas, perfecturus operibus
Quæ dicis? **PY.** Paululum quiddam restat pater.
PA. Quid illud est? **PY.** Oportebit aliquid in manum
Adiutoribus illis incendiariis
Dare. Mihi non est, quod dem, qui stipendiis

Mereo

Mereo plerunque. PA. Ah. Solidum beneficiū hoc tibi
Serua, præstaq; te hic, & alibi maximum.

Aliquas tibi, si uis, dabo indulgentias.

Aurum & argentum non est mihi. PY. Vereor pater

Adiutores ne nolint indulgentias

Non multum in re possum ego pecuniaria.

Cætera mihi diligenter erunt cura, pater

PA. Sane pecunias Romana curia

Non dare, sed uenari, & ab alijs capere solet.

Huic tamen operi tam Christiano nemo opem

Negare debet. Quapropter uos ceteri

A me sanctum uobis exemplum sumite,

Quam liberales uos conueniat in pios,

Euangelicosq; esse usus. Effer Porphyri

Saccum illum plenum. Scis quem dico? In angulo

Arcam super ferratam, PO Scio. PA. Charissime

Fili, iam hunc totum accipe. Sunt numerata integre

Octo aureorum millia. Da adiutoribus

Illis tuis, quantum libet, reliquum tibi

Habe. PY. Curabo ne te pœniteat pater

Dedisse. PA. Curato. Igni, ferro, & omnibus,

Quibus potestis, expugnatemachinis,

Nostræ aduersarios omnes monarchiæ.

PY. Laudabis pater. PA. Et uos dare decet Episcopos

Pro censu quemq; suo, proq; facultatibus

D ij

Vestra

ACTVS SECVNDVS.

Vestra quoq; res agitur. Nullam pecuniam
Vtilius collocaueritis. ON. Dabimus domi.
Illic petito Pyrgopolinices. Ita tamen,
Omnibus adiutoribus interdicas tuis,
Nostra ut nobis, nostrorumq; intacta maneant.
Vicini sumus, error facile committitur.
PY. Quin uos mihi hanc curam relinquite. Omnia, &
Singula constituam nominatim, ne queat
Vllus committi error. DI. Oportet prsum hercule.
PA. Vestris quoq; Canonicis, monachisq; dicite,
Quam isthuc sit opus pium, quam utile, quam deniq;
Honestum, eos ne aliquid pigeat attribuere.
ON. Dabunt libenter, certo scio. PA. Scribam quoq;
Et alijs hoc Episcopis Germania,
Ut idem faciant, nec thesauris parcant suis.
Facile & alia octo possunt cogi millia,
ON. Plus pater. PA. Opimor. Tu rerum modo satage
Pyrgopolinices, nec quid de pecunijs
Sollicitus sis. Si fœnore sumendæ sient,
Quin & si oppignerandus sit sanctus Petrus,
Non deerunt tamen. Honorem pro nobis tuum,
Deumq; hominesq; parui constanter facis.
Æquum est aliquas nos quoq; spernere pecunias.
PY. Intellego sancte pater, & habeo gratiam,
Iam destinatis quoq; referam factis probe.

Hoc

Hoc unum rogo, quæ hic inter nos tractauimus,
 Sepulta ut sint, in pectorisq; scrinio
 Condantur imo, ne uel hostes, uel alius
 Aliquis aliqua resciscat. Hoc Tragoediæ,
 Quam sum acturus, longe inter prima congruit
 PA. Sat est, Erunt sepultissima. Sententiam
 Habebit excommunicationis, in
 Aurem qui fratri germano horum quidpiam
 Effutiuerit. PY. Ergo uenia abibo tua?
 PA. Abi bonis auibus. Vos cæteri quoq;
 ON. Vale, sanctissime pater. PA. Ite in pace. Quid
 Tibi placet hoc Concilium Satana? SA. Sic satis.
 Sciebam hercle haud ita nos contemptos esse, quin
 Restaret aliquis recte nobis deditus.
 Lubens audiui. Vestram diligentiam
 Perspexi callide. Et nisi adfuissem ego,
 Legitimum isthuc Concilium non fuisset. PA. Hem,
 Quapropter? SA. Ego impleui numerum. PO. Recte
 Quum sex essemus, ipse septimum dedit. (pater.

CHORVS.

Mortalium uires canat, quicumq; uult
 Rerum imperitus arbiter,

D

illisq;

CHORVS.

Illisq; dicat liberum malum, & bonum, &
 Eandem ad utrumuis uiam.
 Exempla sed nos multa rerum perdocent,
 Simulq; sacrae litterae,
 Ab unguibus nos esse deditos malo
 Primis, malumq; querere.
 Humana nos huc promouet natiuitas,
 Corruptum & Adami genus,
 Diuina ni suffulserit, nos dextera,
 Ut proximemus inferis,
 Nihilq; tam sit impium, nec tam malum,
 Quod non amemus excqui.
 Gaudemus omnes perpetratis pessimis,
 Fusoq; frustra sanguine,
 Furtoq; rapta proximi substantia,
 Damnisue grandibus datis.
 Quem non iuuat contaminasse proximi
 Famam, thorum, uel gloriam,
 Si falsa quaedam impunitatis spes modo,
 Aut premium refulserit?
 Est nullus in mortalibus Dei metus,
 Nullusq; recta queritat,
 Sibi relictus, liberisq; uiribus,
 Prompta Dei absq; gratia.

Fortes,

Fortes, benigni, perspicaces, callidi,
 Citi, efficaces oppido,
 Et indole omnes præditi mirabili, &
 Magna sumus prudentia,
 Liberrimaq; omnes uoluntate utimur,
 Contra Deum, atq; proximum.
 Verum ad bonum nec cor, nec aures, nec caput,
 Vires nec ullas ingeni,
 Et nec pedes, manusue habemus, sed quasi
 Ad recta mortui sumus.

ACTVS TERTIVS.

PYRGOPOLINICES, POLIPRI-
 stes, Pyrobolus, Phlegondas.

A Deste nunc equites omnes, atq; pedites,
 Qui nostra in aula iugiter uersamini,
 Quiq; estis ditioni subiecti meæ.
 Facile uobis licebit iam ditescere,
 Et absq; magnis uitam agere laboribus.
 Nam saccus iste, quem auro cernitis grauem,
 Inter fideles quosdam diuidendus est.
 Ut paruum aliquid duntaxat faciant, quod fiet
 In nostrum, & rerum publicarum commodum.

D S

Inter

ACTVS TERTIVS.

Inter uos ergo si quis est industrius,
Talisq; cui recte quid committi queat,
Prodat se mihi. Faxo, non spernendam auferat
Auri huius portionem. Omnes acceditis
Hiantes, sed ego ipse serè uideo, qui nam ad hoc
Idonei sint. Polipristes, Pyrobole tu,
Atq; Phlegonda manete, abite ceteri,
Alia uobis expectanda erit occasio.
Nec addecet etiam proferre in publicum
Rem, quam paucis notam, & celatam quis uelit.
Vos tres, præ ceteris idoneos puto
Ad rem, quam paro, neq; fides, neq; taciturnitas,
Nec singularis uobis deest industria.
Ut igitur uobiscum iam aperte fabuler,
Per omnes in primis iurate mihi Deos,
Mortalium, immortaliumq; nemini
Dicturos uerbum de his, quæ uobiscum loquar.
POL. Iurabimus libenter. Et iam nunc Deas,
Deosq; iuramus tam nostros, quàm tuos,
Nos uerborum omnium nunq̄ fore futiles,
Quæcumq; inter nos commentabuntur hodie.
Hocine satis? PY. Est. Iam nunc accipite, quid uelim.
Placuit Romano Pontifici, & Episcopis
Mihiq; & ceteris Papistici gregis,
Hereticos uicinos nostros radicitus.

Euelli,

Euelli, igniq; uastari illorum omnia.
 Saxoniam in primis, & Misnam, & Turingiam,
 Voitlandiam, Hessiam, hisceq; iunctos fœdere,
 Fideiue consensu, comitatus, oppida.
 Comitatum Plessensem, Embeccum, Brunsvigiam,
 Goslariam, Northusiam, aliaq; proxima.
 His uastatis primum, tum quoq; de cæteris
 Deliberabimus, Ad opus isthuc tam pium,
 Et publicis quoq; multum rebus utile
 Hæc à patribus auri nobis copia data est,
 Ut ad rem aptos hinc conducamus homines.
 Quales uos esse arbitror. Igitur, si quid placet
 In ocio uiuere, nulloq; negotio
 Ditari, in promptu est, hinc iam maxime licet.
 Suscipite opus, facite, ut conflagrent omnia, &
 Mortalium hæretici fiant miserrimi.
 Labor exiguus, & ociosis commodus.
 POL. Cur non princeps in hoc, inq; alijs omnibus
 Voluntati lubentes gereremus tuæ
 Morem? Præsertim quum scias nos operibus
 Operam honestis dedisse semper. Idem his quoq;
 Placere opinor. PY. Pyrobole, quid animi habes?
 PYRO. Meis quicquid principibus, & pecuniæ,
 Idem mihi quoq; semper placet. PYRG. At qd tu dis
 Phlegonda? PH. Pro pecunia princeps ego

Facile

ACTVS TERTIVS.

Facile conduci possum, ut imiter Orphea, &
Descendam ad inferos, nedum mortalibus
Cede, aut incendijs aduerser sedulo.

PYRG. Placetis omnes. Sed quid uobis poscitis
Dari pro opera? PO Quia princeps grande piculum
Nostræ uitæ subest, certe quicquid datur
Nimium esse non potest. PYRG. Intelligo satis.
Sed ferre ne potestis, ut pronunciem?

PO. Bene. Vt unus omnium nomine respondeam.

PYRG. Recte facitis. Igitur octingentos tibi
Polipristes, tibi sexcentos, tantundem tibi
Phlegonda dabo. Siccine satis? PO. Accipimus. PO.
Anteq̃ abeatis hinc, quinquaginta statim (Et
Numerabuntur, reliquum dein bona fide,
Post egregia aliquot peracta facinora
Dabitur. Estote duntaxat fortes uiri,
Et agite rem gnauiter. PYRO. Haud nos quisquam
arguet.

PYRG. At uolo quoq; unumquemq; uestrum quin-
Alios in hoc pium opus incendiarios, (decim
Vel plures, si licet, alicubi conducere.
Sunt multi homines egeni, pauperes, mali,
Bibones, ociosi, lusores, nihil
Habentes pensi, decoctores strenui,
Subulci, opiliones, bubulci, & sordidi

Quidam

Quidam institores, & mendici publici:

Illos paruo, denarijs octo, aut decem,

Quin uel uini, ceruiciaeue cantharo

Conducere potestis, uti plus, quam uos, agant.

PO. Fieri potest. PYRG. Et si quid illis amplius

Promiseritis, fraudate, quibus tandem modis

Poteritis. PO. Opus est hercle, PYRG. Vno ergo

In antedictis regionibus, ac oppidis, (impetu

Vbiq; ceu locustæ, uos dispergite,

Vt nocte una plurima surgant incendia,

Et multa oppida, uiciq; exurantur simul.

Prius, quàm quid fiat, uicini sentiant.

PO. Opere precium erit. PYRG. Maiorem tamen
in modum

Cauete, & uestris eunētis interdicate,

In ditionibus ne quid Papisticis,

Nempe meis, uel uicini alicuius Episcopi

Vel igni, uel ferro committatur mali.

PO. Cauebimus princeps attente. PYRG. Congruit.

Heus puer. Isthinc numera quinquaginta aureos

Horum unicuiq;. Quibus acceptis, celcriter,

Et è uestigio factum contendite,

Quæ iam inter nos conclusa sunt. PO. Ocyssime

Ibimus. Et hodie, si Vulcanus fauerit,

Hyemis rigorem hæreticis temperabimus.

Chorus

ACTVS QVARTVS.

CHORVS.

Vis magna fortes sepe pecuniæ
Mouit uiros, ut iusticiæ uijs
Retro relictis, cor, manusq;
Vendiderint sceleri nefando.

At illa rursus seruijt ad bonum
Plerisq; Rebus commoda publicis
Permulta, priuatisq; clare
Attulit, atq; feret futuris.

Quid interest ergo? Impius, & pius
Humana uulgo ductus in omnia
Vfus. Pius non fit ruina
Copia magna pecuniarum.

At rariores sint aue candida
Quum iam pijs, sit plenus & impijs
Mundus, uidemus multum ubiq;
Ex opibus scelerum parari.

ACTVS QVARTVS.

PHILALETHES, PROBVS.

Sequere me aliquò deambulatum iam Probe.
SPR. Sequor. PH. Animo aliqd egre est, qd rei tamē
Sit, ignoro, PRO. Executiendum est. PH, Recte, si
queant, Aliquid

Aliquid mihi animus certe præſagit mali,
 Quamq̃ Probe nos habeamus multa Principes,
 Quibus curæ, & graues animi ægri tudines,
 Quæ ſæpe nobis accidunt præ cæteris,
 Molliri, aut expelli queant, ſi quis tamen
 Agere uere, recteq; principem uolet,
 Dignamq; rebus habere ſollicitudinem,
 Is nulla tantum oblectamenta ſentiet,
 Nullaſq; poſſe dilicias, quin ſæpius
 Altus corde dolor ſit præmendus, & animum
 Mordaces rodant curæ, & ſollicitudines.
 Si quid mali in tota uſq; ſit prouincia,
 Si quid malarum machinationum, ab his
 Qui priuatim, publicèue nobis male uolunt,
 Exoritur, ſi quid detrimentum uſu uenit,
 Id nos ſentimus primi, primos conuenit
 Præſidio, & auxilio eſſe rebus in omnibus.
 Vitæ huius qui ſplendorem nobis inuident,
 Impic, ne dicam, ſtulte, facere mihi
 Videntur, quum priuatorum nemo non fere
 Quietius, q̃ omnes terrarum principes,
 Viuat. Magnum imperium, magnæ moleſtiæ,
 Opes magnas curæ ſequuntur plurimæ,
 Vt dictum eſt olim, qui mel cupit apes ferat
 Oportet. PRO. Iſthæc hercle ſunt ueriſſima.

Et ita

mē
 ſi
 uid

ACTVS QVARTVS.

Et ita Deo uisum est, esse in mundo omnia
 Commista, temperataq; bonis, & malis,
 Ut rerum homines crucient uicissitudines,
 Et nusq; stabilis isthic sit fœlicitas,
 Quam aliquis non casus turbet, aut molestia.
 PHI. Hoc sane, si quis alius, & ego sentio.
 Iamq; uereor ne hæc ægritudo forsitan
 Alicuius indicium mali sit aut mihi,
 Aut subditis obiecti. PRO. Auertat hoc Deus.
 Non arbitror. PHI. Spero & ego, & ppter ea magis,
 Quod nec Trechidius aduenit, nec Ocypus,
 Quos res odoratum emisi, & negocia.
 Si quid scitu esset dignum, iam dudum scio,
 Alteruter aut ambo uenissent. Haud Probe
 Vlla esse superflua potest cura. Episcopi,
 Alijq; Euangelij osores, nos omnibus,
 Quod scis, oppugnant machinis. Nec quidpiam
 Tanti emerent, quanti interitum Euangelij, & omniũ,
 Id qui præ nugis diligunt Papisticis.
 PRO. Apparet hercle, & studijs monstrant suis,
 Se non quieturos, nisi nos oppresserint,
 Ἀσέβειον Te suam usq; tot admatam sæculis
 Aduersum Euangelij fulgorem texerint.
 Certum est tamen hominum studia contra Deum
 Strepitus multorum esse foliorum friuolos.

Si com

Si cogitant mala, dominus est, qui dissipat,

Si decernunt mala, dominus uertiginis

Immittit spiritum, ut, quo uadant, nesciant.

PHI. Facit hoc dominus, suorum qui curam gerit,

Tamen idem etiam flagellat nonnunquam suos,

Vt magis, atque magis seruet in officio, ac probet.

Sed redeamus iam intro. Est ne is noster Ocypus?

Est, prorsus. PRO. Est. PH. Faxo sciam, quod adferat.

PHILALETHES, PROBVS,

Ocypus, Trechidius.

HEM uenisti Ocypus? Quid fers? Quid nuncias?

HOC. Adfero quidem princeps, sed, quod nolum, malum.

PH. Hoc tibi quidem non est nouum. Sed quid cedo?

OC. Embeccensis tota igni perijt ciuitas.

PH. Quid narras? OCY. Verum princeps, Spectaculum fuit

Miserandum, & calamitosum, ut ad narrandum ego

Non sufficiam. Nihil domorum relliqui

Ignis fecit. Quid rerum, atque supelletilis,

Quid opum, frumentorumque perierit, ipsa res

Omnes homines facile rationem docuerit.

PH. Calamitatem haud uulgarem narras Ocypus.

E

Nort.

ACTVS QVARTVS.

OCY. Northusie quoq; bis natum est incendium,
Quod quamq; insigne damnum dederit, est tamen
Restinctum, ne totum inflammaret oppidum.
Passim quoq; in vicis surgunt incendia.
Atq; equidem, quantum mihi animaduvertere licet,
In his praesertim, qui nostrorum dogmatum
Censentur. PH. Ecce Probe, an laeuus mihi fuerit
Animus. PRO. Hoc arguit princeps satis, ac super.
PH. Fortuito accidit, an data opera? OC. Data ferunt
Opera, nec ulla factum negligentia.
PH. Quis huius illis calamitatis author est?
OC. Nescitur certum, quidam diuinent licet.
PH. Hem & Trechidius aduenit, haud dubie nuncius
Et ipse mali alicuius facti. PRO. Istiuc quidem
Sat est malorum, etiamsi aliud nihil adferat.
PH. Quid narras Trechidi? Num sunt salua omnia?
TR. Non omnino princeps. PH. Non? Qua propter cedo?
TRE. Quoquo uersum iui, in oppidis incendia,
Vicisq; consurgunt. Atq; in Voitlandia
Triptosis, & Pausa conflagrarunt funditus,
Illiq; tui immerito periere subditi,
Summam ad inopiam raptim redacti scilicet.
PH. O Deus, hoc erat, animum quod agitabat meum.
Quid aiunt Trechidi? Num negligentia
Est factum, an hostili quadam ex industria?

Studiose

TRE. Studiose aiunt factum, sed quare, & á quibus,
 Scire nequeunt. PH. Non poterit celari tamen
 Perpetuo. Rem miseram, & inauditam, & nouam
 Iam nunciastis ambo. OCY. Nos potius bonam
 Vellemus nunciasse, Princeps, si ad manum
 Fuisset, Verum insignis hominum malicia,
 Et furijs hoc agitatum sæculum haud sinit.
 Fit igitur, ut audiatur semper plus mali,
 Quàm boni, & Ates calcant aures negocijs
 Ferme omnium. PH. Verum dicis, Proinde uos
 Abite rursus, & circumspicite omnia,
 Et ubiq; diligenter animum aduertite,
 Quid rerum uel boni geratur, uel mali,
 Et quàm primum referte ad me. OC. Imus, atq; res
 Longe canibus sagacius odorabimur.

PROBVS, PHILALETHES.

DEmiror princeps, unde hoc tantum sit mali.
 Vah tot ubiq; incendia, tot damna maxima, &
 Irrecuperabilia per atatem. Haud scio
 Tamen aliquem nobis hostem esse publicum,
 Atq; manifestum. PH. Non est. Porro plurimi
 Sunt clandestini insidiatores, quòd sciam.
 PRO. Hoc nil certius. At tantæ illos audaciæ

E ij.

Nos

ACTVS QVARTVS.

Non esse reor, nec tantis sese sceleribus
Contaminare uelle. PH. De hoste nil licet
Sperare boni. Illorum hominum magnus numerus est,
Et ingens colluuius Probe, de quibus queat
Dauidicum illud uere dici, nullus est
Ante oculos illorum plane Dei timor.
Sunt etiam multi, quibus Erostrati placet
Exemplum. Sunt Nerones quoq; qui facinora
Se nulla censeant indigna, sed hominum,
Rerumq; in miseris, damnisq; maximis
Exultent, ἄλωσιν τε canent Ilij.
Dubitas tu, quin ab Episcopis incendia
Isthæc exorta sint? PRO. Dubitarem maxime
De tam sanctis, Princeps, patribus Episcopis,
Monachisq; alijsq; fœderis Papistici,
An talia nefanda patrarent facinora, ni
Sat ante illorum esset mihi perspectus furor.
PHI. Addo etiam odium nos aduersum inexpiabile.
PRO. Recte. PH. Manifesta ui desperant forsitan
Dei nos auxilio fretos posse opprimi,
Quare latrocinis rem tentant exequi.
PRO. Verisimile hercle, moribusq; pessimis,
Studijsq; perpetuis decens Papisticis.
PH. Quicqd tandem est in hostium conditum animis,
Et unde improuise tanta orta sint mala,

Multus

Multus procul dubio declarabit dies,
 Hæc uerba tum non multum aberasse à scopo
 Intelliges. PRO. Quin ego iam satis intelligo
 Hæc aliunde mala oriri non potuisse, ni
 Quòd certius tempore noscemus singula.

PH. Faxit Deus, ut q̄ primum innotescat parens
 Occulti istius, exitialisq; incendiij.

Tu age, nostram in omnem ditionem litteras
 Interea scribito, ut in uicis, atq; oppidis
 Homines caute uigilent noctu, ac interdiu.

Obseruent, excutiantq; ignotos hospites,
 Vagari ignotos quoq; ne mendicos sinant,
 Nec institores quosq; nondinarios,
 Nec aliud aliquod ignotorum hominum genus,
 Se, suaq; tam nobis defendant, quàm sibi,
 Ne similia incautis detrimenta accidant.

PRO. Faciam, & factu est opus, Ibo igitur recta.

PH. I cito,

PRO. Atat, quid sibi uult isthæc turba? PH. Nescio,

PRO. Captiuos quosdam ducunt. PH. Tantisper ma-
 Donec scierimus, quid nam sit negocij. (ne,

Immo uade expiscatum rem, & renuncia.

PROBVS PHILALETHES CA.

corthotes, Polipristes, Pyrobolus, Phlegondas.

E ij

Eudx

ACTVS QVARTVS.

EVax, de quo iam, princeps, uerba fecimus,
Quodq; libet cognoscere, licebit maxime.

Captos adducunt tris incendiarios,
καὶ πρὸ αυτοφώγου prahensos, sicut prædicant.

PH. O factum bene. Tradantur mox lorarijs,
Et Carnifex accersatur ocyus,

Illos qui examinet, adq; uerum torqueat.

PRO. Vade stator isthuc expeditum. PH. Dic Probe,
Ut eos adducant huc, interrogem ut interim.

PRO. Heus huc lorarij, uinctos adducite.

Vos, quantum audio, nostras igni prouincias

Iuistis expugnatum? PO. Non. PH. Quot oppida

Inflammas? PO. Nulla. PHI. Negatis? Vultus tamen
Vestri indicant, & si negetis maxime.

Si sponte nolueritis, tormenta facient,

Ut uerum confiteamini, si parcitis

Vobis ipsis, nunc ueritatem promite.

Quis tanta conduxit homo uos ad facinora?

Quin mihi dicitis? PHLE. Ad nulla conducti sumus.

PHI. Ad nulla? Non pudet? Præhensi estis tamen

In facto. PO. Pernegamus princeps. PRO. Hi quidem

Ad extremum negauerint usq; halitum,

Sed ueritatis ipse iam artifex adest,

Cui trade, legibus ut examinet suis.

PHI. Nempe faciundum est. Hos Cacorthotes cape,
Et sepa

Et separatim uerum exculpe á singulis,

Fidiculis, alijsue notis artibus,

Quandoquidem alia nolunt ratione dicere.

CA. Vos aduenisse gratulor grati hospites.

Coena dabitur. Oh de coena tam cito gratiam?

Vultis ne ludam more uobiscum meos.

Video uos uelle. Veni huc tu exucce, ac pallide.

Robustos hosce, ac præpingues aliò interim

Abducite. Quid statis? Quid ad hos? Ad me (inquo)

Respice. Te nihil, o bone, opus est signum dare

Digito, sat ego illi recte significauero.

Quin abducitis? Hic sede tu, ut tecum loquar.

Heus discipule, Quid stas caudex? Retro manus,

Vt nosti, colliga. Funem demitte, tum

Ad girgillum consistito, atq; machinas.

Quid? dicturus es an non, quid feceris? PO. Nihil

Feci. CA. Boni fortassis. Credo isthuc tibi,

Quid autem fecisti mali? PO. Nihil. CA. Hem nihil?

Incredibile dicis, Nam raro huiusmodi

Meam ueniunt in disciplinam. Nota sunt

Omnia uestra prius. Non est effugij locus.

Quin etiam totus oles incendia. Si sapis,

Verum fatebere. Dicis, an non? PO. Nil scio.

CA. Ita pleriq; omnes confitentur, in meum

Recens qui ueniunt ludum, cæterum horulam

E iiij

Quem

ACTVS QVARTVS.

Quum uersati sunt in ludo, mox, quæ prius
Ignorabant, didicerunt omnia. Tu quoq;
Faxo discas. In altum rape, quantum potes,
Hominem recte, quot pondo habeat, librabimus.
Lapidem hunc quoq; addam pedibus, ponderosior
Quo fiat. sine nunc. PO. Heu heu p Deum obsecro,
Dimitte me, narrabo, quæ scio, omnia.

CA. Mentiris homo neq;. PO. Ah non mentior opti-
Cacorthotes. Ah rogo, fatebor omnia. (me

CA. Vide sis. Non perinde est tutum credere
Illis, mendaces qui sunt inuenti semel.

Remitte Harpax. Iam Probe rogato quid libet,
Respondebit, puto, ueritatem, si sapit,

Nisi dirumpi mauult. PRO. Vbi locorum ignibus
Regionem uastasti? PO. In Saxonie terminis.

PRO. Quos uicos, quæue inflammasti oppida? PO.
Embeccensis mea, meorumq; periit (Ciuitas

Opera. Northusiam, uicosq; plurimos
Similiter perdere aggressi sumus. PRO. Euge. Qua

Spe? Quo proposito fecisti? PO. Pecunia
Corruptus sum ipse, corruptiq; identidem

Alios. PRO. A quo corruptus es? PO. Nescio. CA.
Trahe.

PO. Sine, dicam, A Pyrgopolinice, PHI. Hens. Quid
ais latro?

A PYR=

PO. A Pyrgopolimice, inquam. PHI. A uicino? PO.
Haud nego.

PHI. Deum immortalem, quid loquar? Quid audio?

PRO. Quid ab illo accepisti? PO. Promisit aureos
Daturum octingentos, quinquaginta dedit.

PRO. Quid illis quinquaginta fecisti. PO. In meos

Dispensavi adiutores quindecim. PRO. Bene, Et

Tot habes adiutores? PO. Tet. PRO. Quo no-
mine? Vbi sunt?

PO. Nomina dicam post. Sed, ubi iam sint, nescio.

Nam ubiq; dispersi sunt, sicut Apostoli.

PRO. Et ipsi incendia moliuntur? PO. Arbitror.

Si modo promissis facere uoluerint satis.

PRO. Alij duo, nunquid socij sunt facinoris?

PO. Sunt. Ab eodem conducti, & si minoris. At

Etiam ipsi acceperunt quinquaginta aureos.

PRO. Pyrgopolimici tantum unde est pecunie?

PO. Audiui partim Papam, partim Episcopos

Dedisse uicinos. PRO. In hunc usum forsitan,

Vt regiones inflammentur Germaniæ?

PO. Ne, sed duntaxat illæ, quæ Papisticis

Non acquiescunt doctrinis. In cæteris

Vlla uetiti sumus mouere incendia.

PRO. Quid facturi deinde, exustis omnibus?

PO. Non admodum hoc compertum est mihi, dicant

tamen

E S

Qui

ACTVS QVARTVS.

Quibusdam quod ab equitibus accepi. Omnibus
Ita ubiq; exustis, factionis principes
Euangelicis mortem cunctis infligere,
Et illorum subijcere uelle sibi omnia.

PRO. Pulchre. ταῦτα δὲ καὶ ταῦτα δεῖ εἶναι γούνασι.

PHI. Ita opinor hercle, Sed satis hic confessus est.

Amoueatur, & adducantur reliqui duo,

Vt audiamus. CA. Heus lorarij, Auribus

Estis mire crassis. Illos adducite

Ambos. Huc Harpax, Hic bonus ingredi nequit.

Adeo est timore perterritus. Accipe pedes,

Vt super hæc interim ponamus stramina.

Sine sic quiescere. Quid uos interea boni

Vobis consuluistis? PY. Nihil. CA. Hoc non pderit.

Ecce hic uestrum uidetis socium facinoris,

Quàm bene se habeat, quàm sit recenti caseo

Fragilior, molliorq;. Sic dura soleo

Hominum artibus meis pectora confringere.

Noluit & iste primum confiterier,

Iam uero ingenue, atq; luculenter omnia

Tam sua, quam uostra, cruciatu uictus, fassus est.

Vt, etiam si Harpocrate sitis, siue statuis

Taciturniores, morti uos nihil tamen

Eripiat. Si dixeritis sponte, plurimas

Poteritis cruciatus euitare methodo.

Sim

Sin sponte confiteri omnia nolueritis,
 Pby, is ego sum, hercules tantos qui uincere
 Tamen possim. Dicetis, nec ne? PY. Dicimus
 Nos innocentes esse. CA. Eia. Scio hercule.
 Scilicet, uti Iudas alios inter Apostolos.
 Nihil agimus, & frustra sic laceramus diem.
 Ades dum Harpax, & assiste, manus, quam potes,
 Artissime constringito, donec proruat
 Ex unguibus sanguis, lapides alios quoq;
 Adfero grandiores. PY. Parce quaesumus,
 Dicemus ueritatem rebus in omnibus.
 CA. Ho, tam cito. Viros alios esse credidi.
 PHLE. Ab optime magister relaxa paululum,
 Ipsi quoq; crepant pollices. CA. Sic addecet
 Ludere cum facinorosis. Hæc principia sunt
 Duntaxat, Nondum gustastis, quid sit pati.
 Dicite nunc ergo, si quid tandem dicitis.
 PY. Fatemur nos incendiarios. CA. Bene.
 Quid postea? PY. Pausam, atq; Triptosim simul
 Succendimus, uicosq; aliquot. PRO. Habetis &
 Alios quosdam adiutores? PHL. Ita, Tantummodo
 Triginta paucis conductos denarijs.
 PRO. Quis uos cõduxit. PY. Pyrgopolinices. PRO.
 Omnes nempe igni uastandas puincias. (Ad has
 PY. Etiam. Quorundam Episcoporum dicitur,
 Papaq;

ACTVS QVARTVS.

Papæq; consilio, & auxilio res agi,

PRO. Et hæc omnia, teste Deo, confitemini

Vos fecisse, atq; audiuisse? PHL. Omnino, Atq; ita

Nobis propicius sit Deus, ut hæc uera sunt.

PHI. Satis est. Abducite iam omnes, quo scitis. Eadem

Statuam in his exemplum, ut, quid adiutoribus,

Similiumq; facinorum studiosis fiet

Expectandum, cognoscatur. PRO. Res postulat.

PHILALETHES PROBVS.

EVge Probe, quod latuit, in lucem prodijt.

Ecce autem de patribus nostris. Episcopis?

Quam Euangelice illorum innotescit spiritus

Magis, ac magis? Ut in castra libenter sua

Nos pertraherent? Vah quanto agunt molimine,

Synagoga ut Romana uoremus stercora?

Bellum uicinum Pyrgopolimicen quoq;

Ut se pium sceleris prebet satellitem?

Quam non potest homo suauis quiescere?

PRO. Exhorruui princeps, audito nomine

Pyrgopolimices. PH. Quapropter? Forsan times,

Ne nos uiuentes, atq; crudos deuoret?

PRO. Non equidem istuc. Non est tantarum uirium,

Aliquid ut aperte incommodare possiet.

Grassatorum,

Grassatorum, ac latronum furtiua scelera
 Nemo satis unq̄ cauit. At propterea ego
 Exhorruī, quod factis ille talibus
 Sese mundo Prodat, neq; necessariam
 Tam aperte frustra sibi pariat infamiam.
 Non sum ego princeps, ante tamen mihi caput uelīm
 Reuulsum, quam operi esse affinem tam ignobili.
 PHI. Pulchrum autem est semp̄ hominem esse simile
 Ouis ex lupo non fit, cicures maxime (sui
 Licet. Qui frontem perfricuit, in omnia
 Deinceps erumpit scelera audacter Probe.

Quid si cuncta exquisitius ex ipso quoq;
 Pyrgopolinice perconter, & exostulem,
 Cur uicinus tantam moueat Tragœdiam?
 Quid censes? PRO. Si quidem liceret. Litteris
 Frustra egeris, Colloquium uitabit tuum
 Male sibi conscius. PHI. Tentandum est. Scribito
 Amicè, rem esse magnam, quam illi peruelim
 Communicare. Accedat, publica data
 Fide, & securitate. PRO. Non ueniet scio.
 PHI. Fingito tamen, ut fieri in comœdijs solet.
 Si noluerit uenire princeps, dummodo
 Veniat Pyrgopolinices. PRO. Noui, quid uelis.
 Ita illum nullo huc pertraham negocio.
 PH. Fac. Audiemus quidnam ad rem respondeat.

Alios

CHORVS.

Alios quoq; uicinos accerse Principes,
Ut unâ consilio intersint. PRO. Intelligo.
PH. His expeditis litteris, illas quoq;
Vbiq; regionum affigendas expedi,
Homines ut se, & sua cautius custodiant.
PRO. Curauero. PH. Velim cito. PRO. Nulla in
me erit mora.

CHORVS.

Coriambicum.

Vt recti stabilis gloria permanet,
Virtutisq; decus perpetuo uiret,
Quantâ sollicitus prætereat labor,
Vel Parce rapiant diem.

Sic durat malefacti exiguus quoq;
In longinquum odor, & dedecus aggrauat.
Quantâ sollicitus prætereat labor,
Vel Parce rapiant diem.

In lucem properat sponte sua bonum,
Venans commerita præmia gloriæ,
Quamuis ultro ea sint obuia, debitis
Nec fraudant bona honoribus.

At contra mala se condere iugiter
Querunt, & tenebris perpetuis tegi,

Sec

ACTVS QVINTVS. 39

Sed leges prohibent, omnia nec finit
Extremus retegens dies.

Virtutes igitur quærite splendidas,
Sit cordi pietas, atq; Dei timor,
Nec uos decipiant illecebræ mali,
Nec mundi dubius fauor.

ACTVS QVINTVS.

PYRGOPOLINICES, STRABAX.

Quamq̄ scio me ad inimicum ire, cui lubens
Male faxim, si queam, q̄ quod feci, amplius,
Ibo tamen auditum, quid magni mihi uelit
Communicare. Nondum nouit forsitan,
Quid in suam, suorumq; interitum parem.

STR. Nō credo nosse. Agimus enim occulte oppidō.
Si nosset, nunq̄ ambiret tecum colloqui.

PY. Autumo. Posset tamen aliquid ex incendijs

More hominum suspicari, quandoquidem sibi

Me scit non adco esse beneuolum. Sed nil moror,

Quid de me suspicetur, uel liquido etiam

Sciat. Quippe animum ita ego obfirmaui mecum,

Hæreticis male ut & faciam perpetuo, & uelim.

Illorum omnem æque paruipendo gratiam,

Vt iram

ACTVS QVINTVS. TOA

Vt iram contemno. Ego maneo Germanicus
Pyrgopolimices. STR. Sic est. PY. Pausa, & Trip-
tosis,

Embeccum quoq; bene habent. Vtinam Goslaria,
Brunsvigia, Northusia, cunctaq; reliquæ
Vna cum ipsis hereticorum prouincijs
Simili haberent modo. STR. Habiture sunt ppediem,
Si nostri modo non cessarint Apostoli.
PY. Si cessarint, alios emittam protinus.
Sed eamus nunc. Sequimini me satellites.

PHILALETHES, PYRGOPOLI-
nices, Strabax, Polipristes, Pyrobolus,
Phlegondas.

Recte fecistis, amici, & uicini mei, (uelim
Quod conueneritis. Nam est, quod uos mecum
Cognoscere, quod qdem in rem uestrã erit, & meam.
Sedete igitur, ut uobis exponam. Haud opus
Equidem his ceremonijs. Ad me propius uolo.
Scire omnes uos, opinor, multa pauculis
Diebus hisce ubiq; orta esse incendia,
Magnaq; uicis certis, ac ciuitatibus
Damna esse illata, & illis solis, qui fidem
Nobiscum eandem profitentur, quod quidem

Statim

Statim me fecit suspicari, Episcopos,
Aliosue quosdam germinis Papistici
Tanta aduersum nos scelera moliri, attamen
Certum scire haud potui. Tris autem proxime
Præhensi sunt incendiarij, Deo
Ita nostris rebus consulente publicis.
Illos percontatus sum more, quo decet,
De singulis. Confessi sunt ab Episcopis,
Et Papa hoc esse mali, atq; se pecunijs
Conductos á Pyrgopolinice, ut ignibus
Nostra usquequaq; uastent. Video arrigere uos
Aures ad Pyrgopolinice nomen, & ad hoc
Atrox, ac crudele facinus. Mi quoq; fuit
Miraculi loco primum, uix credidi
Et principem, & uicinum tanto scelere se
Contaminare uelle. Sed constanter, &
Vno, ut ferunt, ore illi affirmarunt, ita
Habere, Quid multa? Ita tandem credidi,
Ex ipso donec certius cognoscerem.
Rogauit huc accedat munitus publica
Fide, promisit, & iam uenturum arbitror.
Vos huic uolui cognitioni interesse, ut &
Plane illum cognoscatis, qualis uir fiet,
Communibusq; pro uobis periculis
In tempore succurratis. Heus uinctos Probe

F

Iubeto

ACTVS QVINTVS.

Iubeto illuc statui tectos scenomate,
Vt mox, cum iussero, producantur. Tu mane,
Dic alicui satellitum. PY. Habes ne litteras,
Quas ille ad me scripsit super aduentu huc meo?
STR. Hic sunt. PY. Recte, da mihi. PHI. Venit
homo. Nam loqui,
Ni fallor, audiui foris. I Probe obuiam.
PY. Tu mecum intro Strabax. Vos hic satellites
Manete interea. Saluete omnes. PHI. Det tibi
Deus, optime Pyrgopolinices, quæ meritis es.
Aside. PY. Rogatus sum Philaethes litteris
Istis tuis, ad te uenirem, nescio,
Quibus de rebus mecum habentem colloqui.
Adsum igitur auditurus, quidnam me uelis.
PHI. Rogasse me fateor, & habeo gratiam,
Quod non dedignatus sis aduenire. Quid
Autem sit, cuius ergo te accersuerim,
Paucis dabo Pyrgopolinices optime.
Tu fac attendas diligenter. Plurimi
Vbiq; uici, & ciuitates ignibus
Disperunt, & apud nos solos, quos dicitis
Hereticos, Nec casu hoc, sed ex industria
Contingit, Quorum autem hominum, incertum dicitur:
Nonnulli facere dictitant Episcopos,
Nonnulli te antesignanum esse musitant

Furoris

Furoris huius contra nos Papistici.

Princeps, & uicinus es, haud libuit credere
 Tam ignobile de te facinus. Nam & si maxime
 Nobis male uelles, non commissurum tamen
 Rebar te, ut summam propter nos infamiam
 Subires, teq; sigillandum posteris,
 Neq; tuis laudandum omnibus proponeres.

Cupio proinde isthuc ex te ipso discere

(Si pace modo licet tua) quid feceris

Rebus in his, uel non feceris. PY. Ho, quasi uenerim

Factorum redditurus rationem tibi, (huc

Aut quasi deceat te á me tale quid inquirere.

PHI. Vtrum autem magis obsecro decet, an ut scelle-

Te perpetratis affinem credamus, ut (ribus

Fert rumor populi, an innocentem in omnibus?

PY. Vtrumlibet. PHI. Quid ais? Non curasqd homi-

De te loquantur, sentiantue? PY. Non moror, (nes

Quid sentiatis uos de me, aut loquamini,

Qui recte sentitis nihil, nec loquimini.

PHI. Eia, non sic inter nos agere conuenit.

Absq; ira agamus, si licet, & conuitijs.

Si non fecisti, suspicionem etiam amoue,

Tot coram uicinis nostris presentibus.

Vt de te sentiamus omnes candidè,

Sim fecisti, dic quas ob causas, obsecro,

F ij

isthæc

ACTVS QVINTVS.

Isthæc crudelia fatere animum induxeris.

PY. *Quid uobis eueniat, nihil ad me pertinet.*

Non sum de uestris sollicitus prouincijs,

An aqua, an igni percant, Mearum ego gero

Curam rerum, uos itidem uestrarum, ut lubet,

Vos gerite. PHI. Laudo. Vos illos producite.

STR. *Hem, quid uideo princeps? PY. Deus illos per-*
dat. Ut

Omnia manifestent, timeo. PHI. Quid nunc dicitis?

Ecce uirum, quem insimulastis facti facinoris.

Nunc ueritatem in conspectu dicite palam,

Quis conduxit uos ad facienda incendia?

PO. *Iste ipse Pyrgopolinices. PHI. Nondū hoc satis.*

Dic etiam tu. PY. Pyrgopolinices. PHI. Quid tu ais?

PHL. *Non nego. Pyrgopolinices fecit. PHI. Iam sat*

Reducite illos. Audis nunc uicine, quid (est.

Isti aduersum te testentur. Quoniam igitur

Verbum omne in ore trium firmatur testium,

Fidem faciunt, ut credamus, te facinorum

Esse ducem, argumentis nisi te firmissimis

Purgaueris, aut causam docueris, qua minus

Istis credi debeat, aut possit. STR. Obsecro

Abeamus princeps. PY. Nequaquā, sat uirum

Habeo, factum ut tuter meum, aut utcunq; sit,

Manebo tamen Pyrgopolinices. STR. Optime.

Quid

PY. Quid autem est, etiamsi fatear fecisse me?

PHI. Quid? Non functus es officio principis boni.

PY. Ego uero obedienter me, & recte scio
Fecisse. PHI. Papæ. Quo pacto? PY. Si scire cupitis,
Hæretici estis, & idcirco perdendi ignibus.

PHI. Isthoc quidem nos appellatis nomine,
Sed qui scis? PY. Oh rogas? Romanus Pontifex,
Episcopi, monachi, atq; Ecclesiasticus
Ordo omnis, Cæsar, Ferdinandus, & alij
Complures reges terrarum, atq; principes
Vos pro hæreticis habent. PHI. Habeant uicine, sed
Putasne illos censores esse idoneos
Doctrinarum, hæresumq;? PY. Quid ni? PHI. Nos
Id diceremus, ni constaret omnibus, (quoq;
Quam non secundum Scripturas sacras, neq;
Secundum primam iudicent Ecclesiam,
Sed commodo suo, suisq; affectibus,
Et uentri, & assuetis prauis Ceremonijs
Indulgeant nimis, ut nequeant discernere,
Quæ uera, aut falsa sit doctrina, quid hæresis,
Quid impium, aut secus sit. Et si unq; hoc quidem
Tempore satis, superq; intelligi potest,
Quam summi, ac infimi delirent perditæ,
Quum rerum esse uolunt diuinarum iudices,
Suo ingenio, suoq; solum spiritu,

F ij

Non

ACTVS QVINTVS.

Non inducentes animum tantummodo sacra
Audire uelle præ cunctis oracula.

Vos ferme omnes Patrum defenditis uias,
Monarchiam Papatus, ac pugnantia
Contra fidem, contraq; Christum dogmata,
Monachatum, Diuorum cultum, atq; cætera,
De quibus accurate haud iam est dicendi locus,
Contra Scripturas, & manifesta oracula,
Quæ Apostolicus, Propheticusq; prodidit
Spiritus, ut ipsam etiam spiritum, & oracula
Iam dudum hæreseos arguere uideamini,
Ne dum nos, qui illis potius parere uolumus,
Quam sexcentis Papparum inuentionibus.
Existimate autem Turcas, ac Tartaros
Eodem, quo uos, rebus de cœlestibus,
Cultuq; Dei iudicio posse statuere.
Sed posthabitis, & neglectis uerbis Dei,
Neq; illi, neq; uos humana sapientia
Quidq; uere pium, ac certum statueritis,
Sed hæc frustra tecum fortassis disputo.
Finge autem nos hæreticos esse, quid (malum)
Tua id, aut aliorum refert? Num damnaberis
Pro nobis? Num minus quiduis credere potes,
Nobis non eadem tecum sentientibus?
Num tibi, tuisq; obstamus, quo salui minus

Papisticis

Papisticis uestris fiatis cultibus?

Docemus nos Scripturis consentanea,

Quibus & consentit cordis testimonium,

Si libet amplectimini, sin aliud collibet,

Pace id licet nostra. Suademus, uti decet,

Non cogimus quemq; uestrum, nec his quidem,

Qui uersantur nostris in prouincijs,

Vim facimus. Manifestos tantum deleuimus

Abusus quosdam, & cultus Christi gloriæ

Aduersantes, ut quæstus est Missarius,

Pharisæismus monachorum, diuorum impius,

Et uarius cultus, coelibatus sordidus

Sacerdotum. Quis hæc tam impia, & his similia

Publicitus abolita esse reprehendat, nisi

Prorsum impius, & qui neq; sanorum dogmatum,

Neq; honestæ, & Christianæ uitæ ullam habeat aut

Curam, aut rationem? Reprehendant, Nobis tamen

Veterum patrum, ac regum exemplo hæc, & similia

In nostris delere congruit prouincijs.

Porro quæ tibi, alijsue fit hinc iniuria?

Cur non etiam hic tuarum duntaxat geris

Rerum curam, nobisq; nostrarum sinis

Curam, ut lubet, gerere? Cur nos demum ignibus

Præ cæteris solus uastare cogitas?

Quid fecimus tibi, PY. Non meum est negotium.

F iij

Solius,

ACTVS QVINTVS.

Solius, fidei, & Romanae istis seruiio
 Ecclesiae. PH. Cui fidei quaeso? PY. Catholicae.
 PH. Erras Pyrgopolmices, factis talibus
 Seruire Catholicae fidei nunquam potes.
 Vera fides iusticiam, pacemque postulat,
 Dilectionem proximi, tolerantiam,
 Modestiam hominibus quoque patientem omnibus,
 Etiam si uicinos haberes Tartaros.
 Formica autem citius pareret Lucam bouem,
 Quam te his conspiceremus operam dare studiis.
 (Nam dicam, quod sentio. ταρροπολιτικῶσ)
 Goslarienses occidis, uexas, rapis,
 Fidis causis, diuina, & humana uiolas
 Iura, animusque in mala contendit iniquis
 Semper. Nobis quoque clanculum insidias struis,
 Plurimaque iam curasti fieri incendia.
 Multorum hominum res perdidisti funditus,
 Nec res solum, sed & corpora uiuentia
 Aut mutilasti, aut penitus extinxisti ignibus,
 In summasque calamitates nulla iniuria
 Lesus multos redegisti bonos uiros.
 Histe uicime optime nobilitas sceleribus,
 Quibus quidem catholicae impietati potes,
 Et Romanae (uti facis) seruire Ecclesiae.
 Te fidei autem nauare operam, dicas, caue,

Nisi

Nisi Turcicam, aut Tartarcam intelligis fidem.
 PY. Immo nostram antiquam, ueramq; intelligo,
 In qua baptizati, educatiq; sumus à
 Cunabulis, cuius uos estis apostatæ
 Iam facti. Eam ego totis defendam uiribus,
 Ab eaq; desciscentes semper persequar.
 PHI. Egregia uero, & antiqua fides, qua licet
 Huiusmodi uobis operam dare operibus,
 Latrocinari, ciuitates perdere,
 Exurere uicos, iugulare homines quoslibet,
 Hanc illius fidem arbitror esse, qui fuit
 Homicida ab initio, qui nunq; perstitit
 In ueritate. Quamuis, quam dicas, sciam,
 Papisticam nempe. Hanc soletis iugiter
 Antiquitatis appellare nomine,
 Quasi etiam ipsis sit Apostolis antiquior,
 Aut impietas antiqua ualere debeat.
 Quod sumus in hac baptizati, utcumq; serimus,
 Ad educationem quoq; necessitas
 Nos tulit, haud arbitrium, ut uocatis, liberum.
 Cur autem, rogo, uocatis nos Apostatas?
 Quid debemus Papatui? Obedientiam?
 Quamq; nullam Papatui iurauimus,
 Tamen audientes essemus dicto, in uia
 Apostolicorum si maneret dogmatum,

Nisi

F S

Nosq;

ACTVS QVINTVS.

Nosq; ad Iesum Christum, cui iurati sumus,
Duceret. At de Christo Papatus non agit,
Nec uos regni Papistici satellites,
Sed propter impia dogmata, & monarchiam
Funestam, atq; monachorum pestilens genus,
Et propter Iudaicas quasdam ceremonias
Nostrum percupitis exorbere sanguinem,
Tyriaq; quod ferunt, maria in nostrum caput
Citatis, atq; ita nos ad obedientiam
Reducere uultis, quam si prestaremus, haud
Causa esset, quin nos unusquisq; diceret
Corcebo stultiores. Nonne iure uos
Quis dicat plagiarios, qui liberos
Vobis populos, animasq; nullo queritis
Subijcere iure? Nihil regno Papistico
Debemus, Christi ut liberi sententia
Nos tandem in libertatem uendicauimus,
Amisssaq; postliminij iure recepimus.
Eximij autem estis perductores ad fidem.
Quibus utimini uijs? quibusue lemmatis?
Quod Christianum nobis opus ostenditis?
Quo uestra docetis spiritu mysteria?
Vias uidemus latronum, de quibus ait
Christus, lemmata uiolenta plurimum, & impia,
Opera nefanda, nec non sanguinaria,

Mundi

Mundi huius sese ubiq; profert spiritus
In uestra tota aduersum nos Tragœdia.

Hæc quum ita sint, ut præsentēs, atq; posteri, &
Crassissimi etiam facile intelligere queant,
Vestris tamen nobis illudere nenijs,
Vosq; magistros religionis constituere
Audetis. Nimirum docebitis homines,
Velint, nolint, uobis parere in omnibus,
Ut, tanq̄ trunci, dicant, atq; stipites,
Romæ decretum est? Hoc placuit Episcopis?
Norunt homines, norunt satis mihi credite
Romanos imposturas, atq; facinora,
Experti sunt suo damno, ac periculo,
Quam mores, & doctrina omnis Papistica
Non animas conseruare, sed disperdere
Quæsierit, quæratq; hætenus, atq; neutiq̄
Hominum salutem, sed sitiât pecuniam,
Quamuis interea de domini nugemini
Inconsutili tunica, aut fidei concordia,
Tunica sarciretur, confestimq; fieret
Cupita a uobis omnibus concordia,
Si Papæ, si Monachis, si Cardinalibus,
Si Curtisanis, alijsq; impostoribus
Vellemus esse in predam, ac pro indulgentijs
Romana, ut olim, sarciremus scrimia.

Hæc

ACTVS QVINTVS.

Hæc cum nolumus, hostes dicimur Ecclesiæ,
Hæretici, seductores, aliaq; plurima.
Quid hostile aduersum fecimus Ecclesias?
Cui uestrum fidei causa unq̄ fuimus graues?
Vbi, quæ debuimus, non præstitimus Cæsari?
Vbi non uicinos debite obseruauimus?
Et hic profecto deberetis cernere,
Si modo liuor, & odium quidq̄ cernere sinit,
Quàm uobis simus iustiores, qui tamen
Toti orbi uultis regulas præscribere.
Nam & uos nobis ter hæretici uidemini,
Cui uestrum tamen ex fidei causa quidpiam
Ademptum est? Quos adorti ui hostili sumus?
Quos duximus captiuos? Quos occidimus?
Quos populauimus agros? Quas inflammauimus
Vrbes? Quos uicos igni deuastauimus?
Quas clanculum uobis insidias struximus?
Hæc uestra sunt omnia, non nostra. Vos docet
Isthæc Euangelium uestrum Papisticum,
In multis uicis, atq; ciuitatibus
Facies est rerum propter uos miserima,
Lugent senes, atq; pueri æque publicas,
Ac priuatas deplorantes coram Deo
Calamitates, ac miseras, quas sustinent
Euangelica uestra propter κατὰ νόμον αἰμα.

Posse=

Possemus nos quidem tantis ire obuiam
 Iniurijs, & par, iuxta prouerbium,
 Referre pari, sed uobis cedere malumus
 Malicia, & iniquitate, quàm facere aliquid
 Nobis indignum, & imperio contrarium.
 Hæc tibi, alijsq; sunt responsa pariter.
 Priuatim autem à te quæro, Cur Papistici
 Furoris, atq; odij solus prouinciam
 Hanc fueris aggressus præ cæteris, neq;
 Principe dignam, neq; uicino. PY. Plurima quidem
 Tu frustra uerba facis, multisq; disputas,
 Ut hæreticorum mos est, hoc uero breuiter
 Respondeo, Quoniam hæretici estis, non potest
 Vobis fieri quidq;, quod non iure optimo
 Fiat. Neq; me meorum factorum piget,
 Quæ feci, etiam deinde facturum autumo.
 Ecclesiæ est negocium, cui debitam
 Solus scio recte impendere obedientiam.
 PH. Hoc uere est, quod dicunt, deorum concio.
 Porro, quum ita erat decretum tibi pro Ecclesiæ
 Inauditis ante agere sceleribus, atq; te
 More hostili plane nobis opponere,
 Cur non apertum missis fœcialibus
 Nobis bellum indixisti, quod gentes tamen
 Facere solent? PY. Nihil necessum erat. PH. Audio.
 Videlicet

ACTVS QVINTVS.

Videlicet, ne iretur obuiam tibi,
Placuit latrocinium, ante ut multos perderes,
Quam te hisce præditum uirtutibus homines
Resciscerent. PY. Quid multis opus? Ita placuit
Sanctissimo Papæ, Et quibusdam Episcopis,
Qui non possunt errare. PH. Præsertim in crucem
Suffixi clauis. Age uero, quando putas
Episcopos, Papam, teq; , & similes tui
In tam manifestis non errare sceleribus,
Propter quæ conspucemini etiam á Tartaris,
Ne dum á Christo , atq; honestati addictis uiris,
Vis iudicio experiri, homines cuiusmodi
Sitis habendi, qui isthæc ad hunc facitis modum?
PY. Enimuero, si quid publicitus uos iuuat
Proscribi , iudicium haud ego detrecto quidem.
Huc mecum ad iudicium camera. PH. Videlicet
Ad similes nos tui uocas , Papisticæ
Insaniæ executores, ubi plurimum,
Ut lupo apud lupos, uales, quos nouimus
Si nos possent perinde , ut uellent, tollere,
Lucem nemo nostrum uideret crastinam, ut
Goslariensium declarat fabula.
Quare consultum non uidetur, ut lupi
Iudicium oues subeant , nostrasq; iniurias

Quera

Queramur apud nouercam. Ad ipsum Cæsarem
 Eamus. PY. Non Cæsaris, neq; alicuius est
 Hominis Pontificem iudicare, & Episcopos,
 Vel eorum opera. PH. Satis loqueris papistice.
 Sed si hominum iudicia fugitis, Ad iudicem
 Age Christum eamus, PYR. Ad suspectum scilicet.
 Non conuenire nostris, scis, Episcopis,
 Et Papæ cum Christo, idcirco illum deligis.
 Nolumus autem regnare illum super nos, neq;
 De nostris unq; factis ferre iudicem.
 Mecum tibi breuiter dicam sententiam.
 Si facta nostra displicent, & conqueri
 Lubet, ad iudicium mecum ite Camerarium.
 Faciam ego, maioribus uti iudicemini
 Obnoxij, digniq; calamitatibus,
 Quam quas huc usq; sustinuistis. Haud licet
 Aliam a me factorum rationem consequi.
 Dixi Philalethes. PH. Tu aliam tamen ingratus
 Aliquando alibi rationem reddes integram,
 Nisi te solum rebus, Christo exacto, Deus
 Præfecerit, & Satane subiccerit omnia.
 Dixi Pyrgopolinices. PY. Sequere huc me Strabax.
 Ita agunt, quasi ego Pyrgopolinices non siem,
 Nec illos ausim, nec Deum contemnere.

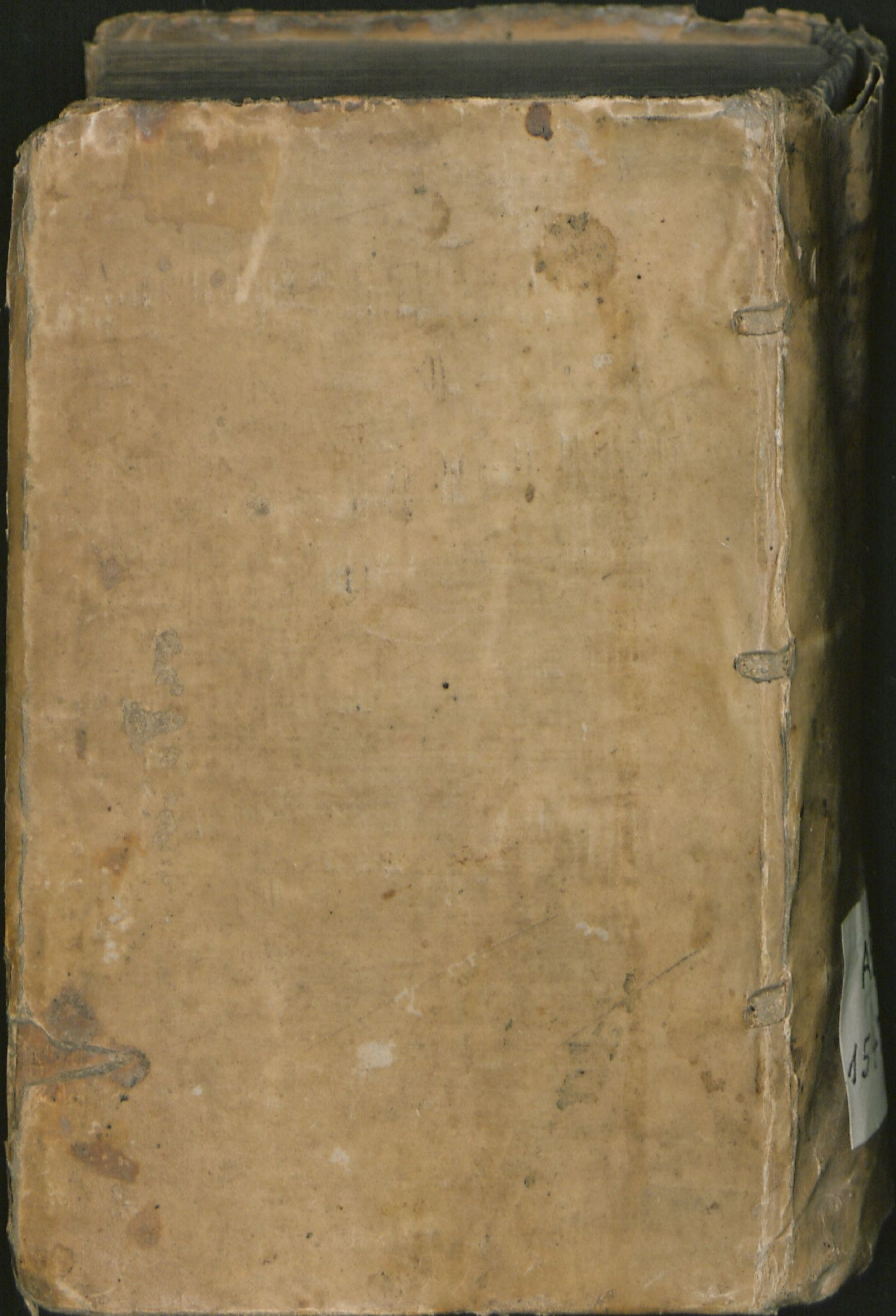
Philalethæ

ACTVS QVINTVS,
PHILALETHES PROBVS,
Coetus principum.

Avditis, amici, qualis iste sit Thraso.
Quam nihil habeat frontis, geniꝝq; boni uiri,
Infanda, & inaudita prius in Germania,
Immo in toto orbe commisit scelera, haud tamen
Vllius illum pudet, neq; pœnitet, neq;
Iudicium iusti alicuius ferre sustinet,
Papistis adeo fretus phalangibus,
Quæ diuina, ac humana inuertunt omnia, &
Sese in quamuis detestandis maleficijs,
Quoties, & ubi libet, iustos pronunciant,
Et iam non multum abest, quin nobis omnibus
Lucem non lucem, & tenebras non esse tenebras
Conentur persuadere. Illos quidem Deus
Dignis suo tempore donabit præmijs,
De Pyrgopolinice autem, qua sententia
Dignus sit, scire uelim. Dic Probe, quid censeas.
PRO. Non est æquum, Princeps, in tanto Principum
Coetu me primum dicere. Quin & Christi erit
Iudicium tam de isthoc, quàm alijs de similibus,
Periculum quoq; est, ne de hoste iudices
Parum uideamur æqui, legitimiq;, & in
Non subiectum si dixerimus sententiam,

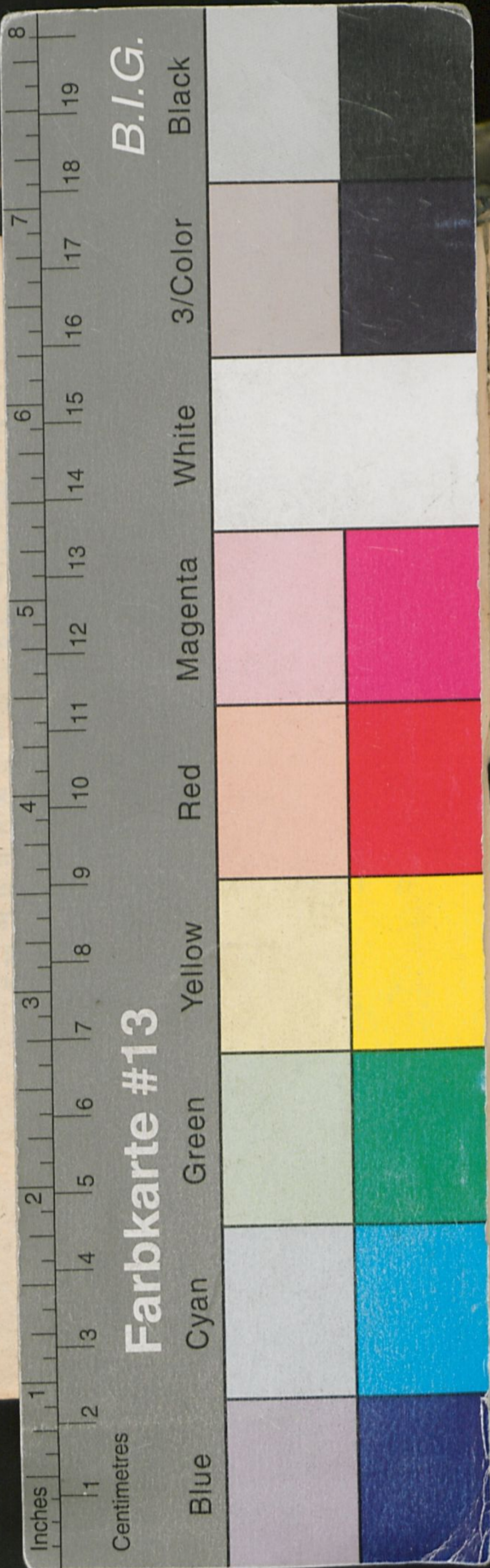
Parui

154707
(X2204319)

15

INCENDIA,
SEV PYRGOPOLINI
CES TRAGOEDIA RECENS
NATA, NEPHANDA QVORVN
dam Papistici gregis exponens
facinora,

THOMA NAOGEORGO
Straubingensi authore,

VITEBERGÆ APVD GEOR.
GIVM RHAV.

Anno, M. D. XLI.

CA

